JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2016 Bc. JANA OPATRNÁ

Ekonomická fakulta
Faculty of Economics

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

KOMPARACE SPOTŘEBNÍ DANĚ Z LIHU V ČESKÉ REPUBLICE A SPOTŘEBNÍ DANĚ Z LIHU VE SLOVENSKÉ REPUBLICE

Vypracovala: Bc. Jana Opatrná

Vedoucí práce: Ing. Marie Vejsadová Dryjová, Ph.D.

České Budějovice 2016

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	Bc. Jana OPATRNÁ
Osobní číslo:	E14683
Studijní program:	N6208 Ekonomika a management
Studijní obor:	Účetnictví a finanční řízení podniku
Název tématu:	Komparace spotřební daně z lihu v České republice a spotřební daně z lihu ve Slovenské republice
Zadávající katedra:	Katedra účetnictví a financí

Zásady pro vypracování:

Cíl práce:
Srovnání spotřební daně z lihu v České republice a sousední Slovenské republice. Analýza dopadů výše spotřební daně na ekonomiku a příjem státního rozpočtu. Současně snaha navrhnout vhodná legislativní opatření v oblasti spotřební daně z lihu.

Metodika:
V teoretické části diplomové práce jsou charakterizovány právní normy upravující spotřební daň z lihu na území České republiky a Slovenské republiky, jsou zmíněny směrnice Evropské unie, ze kterých národní směrnice vycházejí a zároveň je přiblížena problematika spotřební daně z lihu.
Praktická část je zaměřena na analýzu inkasa selektivní spotřební daně z lihu v České a Slovenské republice v hodnoceném období 2004 - 2014. Součástí analýzy je komparace vývoje daně z lihu ve zvolených státech. Dále jsou rozebrány dopady výše spotřební daně na ekonomiku společností a jejich důsledky a určení vlivu výše spotřební daně na příjmy státního rozpočtu. Závěr praktické části tvoří případné návrhy legislativních opatření v oblasti spotřební daně z lihu.
Použité metody - řízený rozhovor, metoda analýzy, komparace a syntézy.

Rámcová osnova:
1. Úvod.
2. Právní normy upravující selektivní daně ze spotřeby.
3. Spotřební daň z lihu v České republice, spotřební daň z lihu ve Slovenské republice.
4. Metodika.
5. Analýza inkasa spotřebních daní.
6. Komparace vývoje daně .
7. Dopady výše spotřební daně na ekonomiku společností a jejich důsledky.
8. Vliv výše spotřební daně na příjmy státního rozpočtu.
9. Diskuse, návrh opatření, závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **50-60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Kotenová, B., Petrová, P., Tomíček, M. (2010). *Zákon o spotřebních daních komentář.* **Praha, Czechia: Wolters Kluwer.**

Láchová, L. Vančurová, A., Svátková, S. (2013). *Daňový systém ČR: Selektivní daně ze spotřeby, daň z přidané hodnoty, majetkové daně.* **Praha, Czechia: VOX.**

Láchová, L., Vančurová, A. (2012). *Daňový systém ČR 2012 (11th ed.).* **Praha, Czechia: VOX.**

Organisation for economic co-operation and development. (2001). *Consumption Tax Trends 2001 VAT/GST, Excise and Environmental Taxes (2nd ed.).* **Paris, France: OECD Publishing.**

Svátková, S. (2009). *Spotřební a ekologické daně v České republice.* **Praha, Czechia: Wolters Kluwer.**

Šulc, I. (2010). *Zákon o spotřebních daních s komentářem.* **Olomouc, Czechia: ANAG.**

ÚZ č. 1020 - spotřební daně, líh, uhlíková paliva a maziva, Ekologické daně: podle stavu k 17.2.2014. **Ostrava, Czechia: Sagit.**

Zákon č. 61/1997 Sb. o lihu.

Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních.

Zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov.

Zákon č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Marie Vejsadová Dryjová, Ph.D.**
Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **3. března 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **15. dubna 2016**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13
370 05 České Budějovice
IČ 600 76 658, DIČ CZ60076658

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 3. března 2015

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to – v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 4. dubna 2016

Podpis

…….

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat svojí vedoucí diplomové práce Ing. Marii Vejsadové Dryjové, Ph.D. za cenné rady a pomoc při zpracování celé práce. Rovněž bych chtěla poděkovat Ing. Karlu Lukášovi za podporu a odborné konzultace z oboru lihovarnictví. V neposlední řadě mé poděkování patří Ing. Ivanu Držkovi za poskytnuté materiály ze Slovenska.

1. Úvod 8
2. Právní normy upravující daň z lihu 9
2.1 Právní normy Evropské unie 9
2.2 Právní normy České republiky 17
2.3 Právní normy Slovenské republiky 18
3. Spotřební daň z lihu v České republice 20
3.1 Základní pojmy 20
3.2 Pěstitelské pálení 23
3.3 Specifické případy trvalého osvobození 24
3.4 Správa spotřební daně 25
3.5 Povinné značení lihovin 25
4. Spotřební daň z lihu ve Slovenské republice 27
4.1 Základní pojmy 27
4.2 Pěstitelské pálení 29
4.3 Povinné značení lihovin 30
5. Metodika 31
6. Analýza inkasa spotřebních daní 32
6.1 Inkaso spotřební daně z lihu v České republice 32
6.2 Inkaso spotřební daně z lihu na Slovensku 41
7. Komparace vývoje daně 50
8. Dopady výše spotřební daně na ekonomiku společností a jejich důsledky 54
9. Vliv výše spotřební daně na příjmy státního rozpočtu 57
10. Návrhy a diskuse legislativních opatření 63
11. Závěr 66
12. Summary 67
13. Seznam použitých zdrojů 68
13.1 Knižní zdroje 68

13.2 Zákony 68
13.3 Internetové zdroje 69
14. Seznam tabulek a grafů 72
14.1 Seznam tabulek 72
14.2 Seznam grafů 73

1. Úvod

Spotřební daň z lihu představuje v evropském měřítku významný příjem státního rozpočtu. V České republice a stejně tak i na Slovensku tvoří spotřební daň z lihu třetí největší výnos selektivních daní ze spotřeby.

Na následujících stranách se seznámíme s obecnou úpravou spotřební daně z lihu, tak jak ji upravují evropské právní normy. Z nich pak vycházejí normy národní, které v mnoha případech plně kopírují evropské normy, ačkoli téměř vždy je možnost určitého odchýlení. Zejména pak v oblasti sazeb spotřební daně z lihu, kdy evropské normy stanovují pouze sazby minimální. V uvedených přehledech je pak možné sledovat, které státy se svými národními sazbami spotřební daně z lihu přibližují evropskému průměru, a které se naopak významně odchylují.

Cílem samotné práce je srovnání spotřební daně z lihu v České republice a sousední Slovenské republice. Analyzovat dopady výše spotřební daně na ekonomiku a příjem státního rozpočtu. Současně se snahou navrhnout vhodná legislativní opatření v oblasti spotřební daně z lihu.

Jedním z dílčích cílů je shromáždit ucelený přehled právních norem týkající se spotřební daně z lihu na evropské i národní úrovni a vymezit pomyslné výhody a nevýhody systému zdanění výše zvolených členských států Evropské unie.

Dalším dílčím cílem je komparace vývoje spotřební daně z lihu v České a Slovenské republice v letech 2004 – 2014. Komparace je prováděna za dílčí sledované veličiny – výše sazby daně, průměrná spotřeba lihovin na jednoho obyvatele a inkaso spotřební daně z lihu.

Za třetí dílčí cíl lze považovat analýzu inkasa ve zvolených státech Evropské unie a její následné vyhodnocení statistickými metodami. Ze statistických metod je použita vedle základních bazických a řetězových indexů také trendová analýza s predikcí inkasa na tři roky dopředu.

Za poslední dílčí cíl lze považovat praktickou aplikaci Lafferovy křivky v kapitole věnující se státnímu rozpočtu. Lafferova křivka zde bude sestrojena pro spotřební daň z lihu se snahou znázornit situaci v České republice a zároveň i Slovenské republice.

2. Právní normy upravující daň z lihu

Národní právní normy upravující spotřební daň z lihu vycházejí z norem Evropské unie. Harmonizace nepřímých daní je pak nezbytná zejména pro fungování společného trhu, který je založen na volném pohybu osob, služeb a kapitálu. (Široký, 2013)

2.1 Právní normy Evropské unie

V prvotní fázi harmonizace bylo nutné vymezit komodity, kterých se bude zdanění týkat. Každý z členských států měl do této doby vybudovaný vlastní systém akcízů, který mnohdy zahrnoval široký okruh komodit. Směrnice 72/43/EHS sjednotila a zároveň zúžila oblast akcízů na minerální oleje, tabák, lihoviny, pivo a víno. Zbytek akcízů členské státy musely zrušit až na výjimku těch, které nevyžadují hraniční kontrolu a ani jiným způsobem nezvyšují náklady mezinárodního obchodu. (Široký, 2013)

Základní právní normou Evropské unie upravující spotřební daně je směrnice Rady 2008/118/ES. Konkrétně spotřebním daním z alkoholu jsou pak věnovány směrnice 92/83/EHS a 92/84/EHS.

Směrnice Rady 2008/118/ES o obecné úpravě spotřebních daní a o zrušení směrnice 92/12/EHS

Směrnice 2008/188/EHS stanovuje obecnou úpravu spotřebních daní. Členské státy jsou touto směrnicí ze zboží podléhající spotřební dani oprávněny vybírat ze zvláštních důvodů i jiné nepřímé daně např. daň z přidané hodnoty. Zboží podléhající spotřební dani se stává předmětem spotřební daně v okamžiku výroby nebo dovozu na území Společenství respektive v okamžiku propuštění do volného daňového oběhu.

Směrnice rovněž definuje pojmy:

Oprávněný skladovatel – fyzická nebo právnická osoba, která je v rámci své podnikatelské činnosti oprávněna vyrábět, zpracovávat, držet, přijímat či odesílat zboží podléhající spotřební dani v režimu podmíněného osvobození od daně.

Členský stát a území členského státu – území každého členského státu, na něž se vztahuje smlouva s výjimkou třetích území.

Společenství a území Společenství – území členských států.

Třetí území – jedná se o území vyjmenovaná v článku 5 odstavec 2 a 3 směrnice 2008/118/EHS (Kanárské ostrovy, francouzské zámořské departementy, Alandské ost-

rovy, britské Normandské ostrovy, ostrov Helgoland, území Büsingen, Ceuta, Melilla, Livigno, Campione d´Italia a italské vnitrozemské vody jezera Lugano).

Třetí zemí – stát nebo území, na něž se nevztahuje Smlouva.

Režim s podmíněným osvobozením od cla – souvisí s celním dohledem, týká se zboží, které není zboží Společenství a nachází se v režimu dočasného uskladnění nebo je ve svobodném celním pásmu či ve svobodném celním skladu.

Režim podmíněného osvobození od daně – jedná se o daňový režim používaný při výrobě, zpracování, držení nebo přepravě zboží podléhající spotřební dani.

Registrovaný příjemce – fyzická nebo právnická osoba, která má v rámci své podnikatelské činnosti uděleno povolení přijímat zboží podléhající spotřební dani v režimu podmíněného osvobození z jiného členského státu.

Registrovaný odesílatel – fyzická nebo právnická osoba, která je příslušnými orgány oprávněna odesílat zboží podléhající spotřební dani v režimu podmíněného osvobození od daně.

Daňový sklad – místo, kde je skladovatel oprávněn vyrábět, zpracovávat, držet, přijímat nebo odesílat zboží podléhající spotřební dani v režimu podmíněného osvobození od daně za podmínek stanovených příslušnými orgány. (směrnice 2008/118/ES)

Vznik daňové povinnosti

Daňová povinnost ke spotřební dani vzniká v okamžiku propuštění zboží ke spotřebě do volného daňového oběhu v tom členském státě, v němž k propuštění zboží došlo.

Osvobození od daně

V případech stanovených touto směrnicí může být zboží podléhající spotřební dani od této daně osvobozeno. Osvobozeno může být tehdy, pokud je použito:

- V diplomatických nebo konzulárních vztazích.
- V mezinárodních organizacích nebo je zboží podléhající spotřební dani použito členy těchto organizací za podmínek stanovených v mezinárodních smlouvách zakládajících tyto organizace.
- Pro ozbrojené síly jiných členských států Organizace severoatlantické smlouvy než jsou členské státy, ve kterých daňová povinnost ke spotřební dani vznikla.

- Pro ozbrojené síly Spojeného království rozmístěné na Kypru dle Smlouvy o založení Kyperské republiky z 16. srpna 1960.
- Ke spotřebě třetích zemí nebo mezinárodních organizací, pouze však tehdy pokud je zboží zároveň osvobozeno i od daně z přidané hodnoty.

Uplatnění výše vyjmenovaných osvobození může členský hostitelský stát podmínit nebo omezit. Členské státy mohou osvobození provést formou vrácení spotřební daně.

Členské státy mohou také osvobodit od spotřební daně zboží prodávané v bezdaňových prodejnách, které je převáženo v osobních zavazadlech cestujících do třetích zemí leteckou nebo námořní dopravou. Od 1. ledna 2017 budou členské státy smět provozovat bezdaňovou prodejnu pouze v prostorách letiště nebo přístavu.

Rovněž lze osvobodit zboží prodávané na palubě letadla nebo lodi během přepravy cestujích do třetích zemí. (směrnice 2008/118/ES)

Výroba, zpracování a držení

Každý členský stát je povinen přijmout předpisy upravující výrobu, zpracování a držení zboží podléhající spotřební dani. Jak již bylo výše uvedeno výrobu, zpracování a držení je možné provádět pouze v daňovém skladu. Zřízení daňového skladu je vázáno na povolení příslušného orgánu, který má na starosti v daném členském státě správu spotřební daně.

Oprávněný skladovatel je během své činnosti povinen:

- Poskytnout zajištění spotřební daně vztahující se na rizika spojená s výrobou, skladováním a přepravou zboží podléhající spotřební dani.
- Plnit požadavky stanovené členským státem, ve kterém se daňový sklad nachází.
- Vést evidenci zásob o pohybu zboží pro každý daňový sklad.
- Ihned po ukončení přepravy zboží v režimu podmíněného osvobození od daně umístit toto zboží do daňového skladu a doplnit jeho evidenci.
- Souhlasit s veškerými kontrolami stavu zásob a sledování zboží podléhající spotřební dani. (směrnice 2008/118/ES)

Přeprava zboží podléhající spotřební dani v režimu s podmíněným osvobozením od daně

Režim s podmíněným osvobozením od daně zahrnuje přepravu zboží z jednoho daňového skladu do jiného daňového skladu nebo přepravu z daňového skladu k registrovanému příjemci, anebo přepravu mimo území Společenství. Místem dovozu se pak pro účely této směrnice rozumí místo, kde bylo zboží propuštěno do volného daňového oběhu.

Během přepravy zboží v režimu podmíněného osvobození od daně, je nutné hodnotu spotřební daně krýt tzv. zajištěním. To může poskytnout:

- odesílající oprávněný skladovatel,
- registrovaný odesílatel,
- dopravce,
- vlastník zboží podléhající spotřební dani,
- příjemce,
- skupina dvou nebo více výše uvedených osob.

Povinnost zajištění spotřební daně platí na celém území Společenství, jednotlivá pravidla jsou pak v kompetenci členských států. Ty pak mohou upustit od požadavku poskytnout zajištění spotřební daně v případě, že celá přeprava je realizována pouze na území členského státu, který toto osvobození vydal. Anebo za předpokladu, že s tím okolní státy, kterých se přeprava dotýká, souhlasí a zároveň se jedná o přepravu energetických produktů po moři nebo pevným potrubím.

Registrovaný příjemce není oprávněn držet nebo odesílat zboží v režimu podmíněného osvobození od daně. Zároveň je registrovaný příjemce povinen plnit následující požadavky:

- před odesláním zboží poskytnout případné zajištění,
- k okamžiku ukončení přepravy zanést zboží do své evidence,
- souhlasit s veškerými kontrolami příslušných orgánů majících na starosti správu spotřební daně.

K přepravě v režimu podmíněného osvobození od daně se váže povinnost vyhotovit elektronický správní doklad, ve kterém je uveden příjemce. Příslušné orgány členského státu pro správu spotřební daně přidělí dokumentu specifický správní referenční kód a

sdělí ho odesílateli. Poté je doklad odeslán příjemci, v případě, že příjemce se nachází ve stejném členském státě jako odesílatel, je doklad odeslán přímo. V opačném případě, kdy je odesílatel a příjemce každý z jiného členského státu, je doklad nejprve odeslán příslušnému orgánu správy spotřební daně v členském státě příjemce a následně je odtamtud přeposlán příjemci. Pokud je přeprava realizována výhradně na území jednoho členského státu, je tento stát oprávněn zrušit povinnost vyhotovení elektronického správního dokladu. (směrnice 2008/118/ES)

Přeprava zboží podléhající spotřební dani v režimu volného daňového oběhu

U zboží, které bylo nabyto soukromými osobami a je přepravováno z jednoho členského státu do druhého, vzniká daňová povinnost pouze ve státě, ve kterém bylo zboží zakoupeno. Pro tento způsob osvobození od zdanění ve státě spotřeby, stanovuje Evropská unie směrné úrovně. Členské státy jsou pak oprávněny stanovit vlastní směrné úrovně, které však nesmějí být nižší. Pro alkoholické nápoje jsou stanoveny následující směrné úrovně:

- lihoviny 10 l,
- meziprodukty 20 l,
- víno 90 l (z toho maximálně 60 l vín šumivých),
- pivo 110 l.

U zboží, které je drženo pro obchodní účely a nebylo tedy nabyto soukromou osobou, je situace jiná. Ačkoli zboží bylo ve státě výroby propuštěno do volného daňového oběhu a zdaněno, podléhá zboží zdanění i ve státě spotřeby, ve kterém je drženo. Ve státě výroby pak následně vzniká osobě, která zboží zdanila, nárok na vrácení spotřební daně. Je však nutné prokázat, že zboží bylo zdaněno ve státě spotřeby.

Značení po propuštění do volného daňového oběhu

Každý členský stát je oprávněn vyžadovat, aby zboží propuštěné do volného daňového oběhu bylo nějakým viditelným způsobem označeno a tím i odlišeno od zboží v režimu podmíněného osvobození od daně. Toto daňové značení je platné pouze na území toho členského státu, který opatření vydal. Členské státy však mohou toto značení vzájemně uznávat. (směrnice 2008/118/ES)

Směrnice Rady 92/83/EHS o harmonizaci struktury spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů

Oblast lihu je upravena v pátém oddílu výše uvedené směrnice 92/83/EHS. Dle této směrnice je líh vymezen jako výrobek, jehož obsah alkoholu je vyšší než 1,2 % objemových, nejčastěji označen kódem kombinované nomenklatury 2207 a 2208. Případně se může jednat i o jiný výrobek s odlišným kódem, pokud je výrobek s označením 2207 nebo 2208 jeho součástí. Dále směrnice upravuje výrobky pod kódem kombinované nomenklatury 2204, 2205 a 2206 pokud jejich obsah alkoholu přesáhne 22 % objemových. (směrnice 92/83/EHS)

Některé (vybrané) kódy kombinované nomenklatury v přesném znění jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tab. č. 1 – Výňatek kódů kombinované nomenklatury

Kód	Název
2204	Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem
2205	Vermut a ostatní víno z čerstvých hroznů, připravené pomocí aromatických bylin nebo jiných aromatických látek
2206	Ostatní kvašené (fermentované) nápoje
2207	Ethylalkohol nedenaturovaný s obsahem alkoholu 80 % obj. nebo více, ethylalkohol a ostatní destiláty, denaturované s jakýmkoliv obsahem alkoholu
2208	Ethylalkohol nedenaturovaný o obsahem alkoholu nižším než 80 % obj., destiláty, likéry a jiné lihové nápoje

Zdroj: Vlastní zpracování dle celního sazebníku.

Spotřební daň je pak stanovena z hektolitru čistého alkoholu při teplotě 20 °C. Evropská unie určuje členským státům pouze minimální sazbu spotřební daně z lihu. Rozhodnutí o konkrétní sazbě je pak tedy ponecháno na každém členském státě. Členské státy mohou kromě základní sazby uplatňovat i sazbu sníženou, tu je však možné použít pouze pro malé lihovary, které ročně vyrobí méně než 10 hektolitrů absolutního alkoholu. Případně je možné tuto sazbu použít i pro lihovary produkující 10 až 20 hektolitrů absolutního alkoholu ročně, ale pouze za předpokladu, že takto sníženou sazbu uplatňovaly již k 1. lednu 1992. Snížená sazba nesmí být stanovena částkou nižší, než je 50 % základní sazby spotřební daně z lihu.

Malým lihovarem se pro účely této směrnice rozumí lihovar, který je právně a hospodářsky nezávislý na jiném lihovaru. Členské státy pak mohou pro takový lihovar přijmout zvláštní předpisy, které umožní propustit vyrobený alkohol pro domácí spotřebu, bez nutnosti uskladnění v daňovém skladu. Podmínkou je však zákaz prodeje takto vyrobeného alkoholu.

Tabulka č. 2 zobrazuje sazby spotřební daně v jednotlivých členských státech Evropské unie platné k 1. červenci 2015.

Tab. č. 2 – Sazby spotřební daně v jednotlivých státech EU (přepočteno na Euro)

Stát	Sazba za hl			DPH %
	Základní	Snížená	Nízko alkoholické nápoje	
Belgie	2 124,68			21
Bulharsko	562,43	281,21		20
Česká republika	1 036,29	519,96		21
Dánsko	2015,13			25
Německo	1 303,00	730,00		19
Estonsko	1 889,00			20
Řecko	2 450,00		1 225,00	23
Španělsko	913,28			21
Francie	1 730,64		865,81	20
Chorvatsko	693,49			25
Irsko	4 257,00			23
Itálie	1 035,52			22
Kypr	956,82			19
Lotyšsko	1 320,67			21
Litva	1 360,00			21
Lucembursko	1 041,15			17
Maďarsko	1 074,40			27
Malta	1 350,00			18
Nizozemí	1 686,00			21
Rakousko	1 200,00	648,00		20
Polsko	1 364,10			23
Portugalsko	1 289,27	644,64	Azory: 322,32 DPH 18 % Madeira: 296,24 DPH 22 %	23
Rumunsko	1 074,55	510,41		24
Slovinsko	1 320,00			22
Slovensko	1 080,00	540,00		20
Finsko	4 555,00		800,00	24
Švédsko	5 624,86			25
Velká Británie	3 554,36			20

Zdroj: Vlastní zpracování dle souboru Evropské komise dostupné z http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf

Směrnice rovněž opravňuje členské státy osvobodit některé výrobky od spotřební daně z lihu, pokud to povede k předcházení daňových úniků, vyhýbání se daňovým povinnostem či zabránění zneužití daňového režimu. V opačném případě pokud se členský stát domnívá, že některé z uvedených osvobození povede k daňovým únikům, není povinen jej zapracovat do svých vnitrostátních předpisů, případně je oprávněn toto osvobození zrušit, pokud ho již dříve udělil a jeho používání se v praxi neosvědčilo.

Osvobodit lze však jen výrobky, které jsou:

- distribuovány ve formě lihu, který byl plně denaturován v souladu s předpisy daného členského státu. Osvobození je podmíněno směrnicí 92/12/EHS týkající se obchodního pohybu plně denaturovaného alkoholu.
- denaturovány dle předpisů daného členského státu a jsou využívány pro výrobu výrobku, který není určen pro lidskou spotřebu.
- používány pro výrobu octa pod kódy kombinované nomenklatury 2209.
- používány pro výrobu léků uvedených ve směrnici 65/65/EHS.
- používány do přísad při výrobě potravin a nealkoholických nápojů, pokud jejich obsah alkoholu nepřesáhne 1,2 % objemových.
- používány jako složka polotovarů k výrobě plněných nebo jinak zpracovaných potravin za předpokladu, že obsah alkoholu nepřesáhne 8,5 litru absolutního alkoholu na 100 kg výrobku v případě čokolád nebo 5 litrů absolutního alkoholu na 100 kg výrobku v případě jiných výrobků.
- Použity jako vzorky pro analýzu nebo jsou nezbytné pro výrobní zkoušky.
- Určeny pro vědecký výzkum.
- Používány pro lékařské účely v nemocnicích a lékárnách.
- Používány ve výrobním procesu, kde hotový výrobek neobsahuje alkohol.
- Využívány k výrobě výrobku, který není předmětem spotřební daně z lihu dle této směrnice.

Členské státy mohou výše uvedená osvobození od spotřební daně z lihu v praxi realizovat dvěma způsoby. První možností je daný výrobek vůbec nedanit. Druhou možností je pak výrobek klasicky zdanit a až po splnění zákonem stanovených podmínek následně spotřební daň z lihu vrátit. (směrnice 92/83/EHS)

Směrnice Rady 92/84/EHS o sbližovaní sazeb spotřební daně z alkoholu a alkoholických nápojů

V prvotní fázi harmonizace byla snaha prosadit jednotnou sazbu pro alkoholické nápoje. Jednotná sazba měla být založena na obsahu alkoholu jednotlivých lihovin. Z důvodu rozdílných preferencí členských států v oblibě různých alkoholických nápojů, však tento záměr prosazen nebyl. Lihovinové akcízy jsou proto rozděleny dle historického principu na pivo, víno, ostatní fermentované nápoje (víno míchané s alkoholem a podobné produkty s obsahem alkoholu do 22 %), meziprodukty a alkohol. (Široký, 2013)

Dle směrnice 92/84/EHS je od 1. ledna 1993 v platnosti minimální sazba spotřební daně z lihu ve výši 550 EUR za hektolitr absolutního alkoholu. Jak již bylo výše uvedeno, členské státy pak mohou stanovit sazbu vlastní, ta však nesmí být stanovena pod touto minimální hranicí. Výjimkou je snížená sazba, která může být nižší než sazba minimální, nesmí však poklesnout pod 50 % základní vnitrostátní sazby.

Kurz pro přepočet Eura na národní měny je stanoven jednou ročně. Vždy se použije sazba platná pro první pracovní den v měsíci říjnu, zveřejněná v Úředním věstníku Evropských společenství. Použitelná je od 1. ledna následujícího kalendářního roku. (směrnice 92/84/EHS)

2.2 Právní normy České republiky

Základní právní normou upravující spotřební daně v České republice je **Zákon č. 353/2003 Sb. o Spotřebních daních**. Zákon v prvé řadě definuje základní pojmy (předmět daně, daňové území, sazba daně atp.), které vycházejí z Evropských směrnic. Třetí část zákona je pak rozdělena na 6 hlav, kdy každá hlava je zaměřena na jednu komoditu podléhající spotřební dani. Lihu je konkrétně věnována hlava II.

Další právní normou je **Zákon o lihu č. 61/1997 Sb.** Tento zákon je především zaměřen na výrobu lihu a jeho další zušlechťování a nakládání s ním. Mimo jiné zákon definuje i pěstitelské pálení.

Zákon č. 307/2013 Sb. o povinném značení lihu popisuje problematiku kontrolních pásek a distribuci lihu.

Kromě zákonů je oblast spotřební daně lihu upravena i vyhláškami, které řeší provádění některých ustanovení zákonů v praxi. Mezi nejdůležitější patří:

Vyhláška č. 334/2013 Sb. k zákonu o povinném značení lihu – ta přesně popisuje vzor kontrolní pásky, definuje cenu kontrolní pásky a řeší její správné umístění na láhev.

Vyhláška č. 190/2008 o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu, která nahradila původní vyhlášku Ministerstva zemědělství č. 141/1997 Sb. Vyhláška je zaměřena na stanovení lihovitosti kapaliny a povolené množství jednotlivých složek lihoviny např. ethanol, methanol, vyšší alkoholy atp. Dále pak definuje povolené normy ztratného při přepravě lihu.

Vyhláška č. 150/2008 o kontrole výroby a oběhu lihu k Zákonu o lihu řeší technické podmínky výrobního zařízení v lihovaru, především pak měřidla. Rovněž se zabývá evidencí lihu a problematikou zásob lihu.

2.3 Právní normy Slovenské republiky

Hlavním zákonem upravujícím problematiku spotřební daně z lihu ve Slovenské republice je **Zákon č. 530/2011 Z.z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov**. Zákon podobně jako u nás Zákon o spotřebních daních definuje především základní pojmy v oblasti spotřební dani uvalené na alkohol obecně. Druhá část je pak věnována problematice lihu.

Dalším závazným předpisem je **Zákon č. 467/2002 Z.z. o výrobe a uvádzání liehu na trh.** Tento zákon upravuje výrobu a zpracování lihu. Jeho uvádění na trh a veškerou manipulaci s tím spojenou. Jedná se o obdobu našeho Zákona o lihu.

Stejně jako u nás jsou na Slovensku právně závazné vyhlášky, které doplňují zákony. **Vyhláška MF SR č. 537/2011 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na usporiadanie výrobného zariadenia na výrobu liehu, technologického zariadenia na spracovanie liehu, skladovanie liehu, prepravu liehu, vyskladňovanie liehu a preberanie liehu, kontrole množstva liehu, zisťovaní zásob liehu a o spôsobe vedenia evidencie liehu** – obdoba naší vyhlášky o technických požadavcích a vyhlášky o kontrole výroby.

Vyhláška MF SR č. 538/2011 Z.z. o povolených denaturačných prostriedkoch, ich ustanovených množstvách na denaturáciu liehu, o požiadavkách na denaturáciu liehu a manipuláciu s denaturovaným liehom, o požiadavkách na jeho vlastnosti a o určenom účele použitia denaturovaného liehu – v České republice samostatnou vyhlášku pro denaturaci lihu nenajdeme. Problematika denaturace je řešena napříč uvedenými právními normami.

Vyhláška MF SR č. 256/2014 Z.z. o označování balení kontrolných známok určených na označovanie spotrebitelského balení liehu a oznamování a zverejňování údajov o týchto kontrolných známkach – tato vyhláška popisuje vzhled kontrolní pásky.

Vyhláška MF SR č. 252/2014 Z.z. ktorou sa ustanovujú náležitosti,vyhotovenia a cena kontrolnej známky určenej na označovanie spotrebiteľského balenia liehu – vyhláška řeší způsob umístění kontrolní pásky na láhev, rovněž pak stanovuje cenu konrolní pásky.

Vyhláška MP SR č. 653/2002 Z.z. o prevádzkovaní liehovarníckeho závodu na pestovateľské pálenie ovocia a spôsobe použitia vzoriek liehu – samostatná vyhláška upravující provozování pěstitelských pálenic.

Výnos MP SR č. 3301/2004-100 o normách strát liehu v liehovarníckych závodoch a u ostatných spracovateľov liehu pre jednotlivé druhy strát a uplatnenie týchto strát na účely oslobodenia od spotrebnej dane z liehu – právní předpis upravující normy ztratného při výrobě, zpracování a jiné manipulaci s lihem.

3. Spotřební daň z lihu v České republice

Daň z lihu z pohledu státního rozpočtu představuje ze skupiny selektivních spotřebních daní třetí největší výnos (na prvním místě je spotřební daň z minerálních olejů, druhý největší výnos pak přestavuje spotřební daň z tabákových výrobků). S drobnými meziročními výkyvy má však dlouhodobou tendenci klesat. Tento fakt má za následek několik faktorů. Jedním z nich je neustálý růst sazby spotřební daně, což vede k větším daňovým únikům ve snaze vyhnout se platbě vysoké daně. Dalším faktorem jsou substituty (pivo, víno), které jsou zatíženy výrazně nižší sazbou daně, a výsledný produkt je tedy pro zákazníka levnější. V neposlední řadě je to zvyšující se obliba pěstitelských pálenic, které rovněž podléhají nižšímu zdanění. (Svátková, 2009)

3.1 Základní pojmy

Plátce spotřební daně

Obecně plátcem spotřební daně z lihu je fyzická nebo právnická osoba, která nakoupí nebo doveze líh, který je v režimu podmíněného osvobození daně. Dále pak osoba, která nesplní podmínky pro trvalé osvobození od platby daně, nebo osoba, která překročí při výrobě lihu stanovené normy ztrát.

Předmět daně

Předmětem daně je líh (etanol) včetně neoddělného lihu uvedený pod kódy nomenklatury 2207 a 2208, který vznikl kvašením a je obsažen ve výrobcích v množství minimálně 1,2 % objemových etanolu. Předmětem daně je rovněž líh uvedený pod kódy nomenklatury 2204, 2205 a 2206 pokud však celkový obsah lihu v takto vedených výrobcích přesahuje 22 % objemových etanolu. Za předmět daně se považuje i líh denaturovaný pokud nejsou dodrženy podmínky pro trvalé osvobození, např. k denaturaci je použito jiné než povolené činidlo.

Základ daně

Základ daně z lihu je vyjádřen v objemových jednotkách (v hektolitrech). Tvoří ho etanol při teplotě 20 °C. Etanol je pro potřeby zákona chápán v 100% koncentraci. V 100% koncentraci se však etanol v žádném nápoji nenachází a proto pro výpočet daně je tedy nutné přepočítat procenta lihu v nápoji na litry etanolu.

Sazba daně

Sazba daně je stanovena dle jednotlivých kódů nomenklatury vycházejících z celního sazebníku. Pro kód nomenklatury 2207 je stanovena sazba daně ve výši 28 500 Kč/hl etanolu. Kód nomenklatury 2208 lze z pohledu sazby daně rozdělit na kódy 2208 10 (zahrnuje klasickou výrobu) – je tedy daněn základní sazbou 28 500 Kč/hl etanolu a kód 2208 20 (zdaňuje pěstitelské pálení) – snížená sazba 14 300 Kč/hl etanolu. Líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódy nomenklatury 2204, 2205 a 2206 je zdaňován opět základní sazbou 28 500 Kč/hl etanolu.

Zajištění daně

Při přepravě lihu v režimu podmíněného osvobození od daně (z jednoho daňového skladu do druhého) je nutné po dobu přepravy zajistit náklad hodnotou spotřební daně z přepravovaného množství. Jednou z možností je složit na účet správce daně požadovaný obnos. V praxi se jedná o částky v milionech Kč. Častější variantou je proto využití tzv. bankovní záruky. Jedná se o smluvní vztah mezi podnikem a bankou. V případě nedodržení přepravních podmínek (např. ztráta cisterny) převede banka příslušný obnos ve výši spotřební daně na účet správce daně. Podnik za tuto službu platí bance roční poplatek stanovený dle výše bankovní záruky. Pokud podnik v pozici odesílatele nemá sjednanou bankovní záruku, může využít bankovní záruku příjemce. V případě že podnik nechce využívat bankovní záruku nebo mu z nějakého důvodu nebyla poskytnuta a nemá možnost vložit peníze přímo na účet správce daně, může využít ručitele. V tomto případě se jeden daňový subjekt zaručí za jiný.

Další zajištění daně se váže na provozování daňového skladu. Pokud daný podnik provozuje pouze jeden daňový sklad, zajištění činí nejvýše 40 000 000 Kč. Při provozování dvou a více daňových skladů činí zajištění nejvýše 120 000 000 Kč. Podnik na základě písemné žádosti může požádat správce daně (Celní úřad) o prominutí převodu těchto finančních prostředků na depozitní účet pro zajištění daně. Správce daně posoudí spolehlivost žadatele a následně rozhodne o přidělení výjimky týkající se převodu finančních prostředků.

Zdaňovací období

Za zdaňovací období je považován kalendářní měsíc. Výjimku tvoří výrobky, které jsou předmětem dovozu. Ty mají zdaňovací období kratší.

Daňové přiznání a splatnost daně

Daňové přiznání se podává za každou zdaňovanou komoditu zvlášť do 25. dne po skončení zdaňovacího období. Při dovozu se za daňové přiznání považuje celní prohlášení. Dodatečné daňové přiznání lze podat nejpozději do 6 měsíců od doby, kdy uplynula lhůta pro podání řádného daňového přiznání. Dodatečné daňové přiznání nelze uplatnit u výrobků, které jsou předmětem dovozu.

Daň je splatná ve lhůtě 55 dnů od konce zdaňovacího období. Při dovozu je daň splatná do 10 kalendářních dnů ode dne, kdy bylo osobě povinné odvést daň doručeno rozhodnutí o vyměření výše daně, případně ve lhůtě stanovené správcem daně.

Nárok na vrácení daně

Nárok na vrácení spotřební daně vzniká provozovateli daňového skladu, který uvedl výrobky do volného daňového oběhu a jemuž byly tyto výrobky vráceny jako nepřevzaté. Daň však může být vrácena pouze tehdy, pokud provozovatel daňového skladu neobdržel úplatu za tyto výrobky, anebo tuto úplatu vrátil kupujícímu.

Příjemci, kteří nejsou provozovateli daňového skladu, mají nárok na vrácení spotřební daně v případě, že dojde ke ztrátě nebo znehodnocení zdaňované komodity.

Osoby, které vyvezly do jiného členského státu zdaňovanou komoditu konečnému příjemci (bez daňového skladu). Podmínkou je řádné zaplacení daně v daňovém území České republiky a následné předložení dokladu, že daň byla řádně odvedena i ve státě spotřeby. Dnem předložení těchto dokladů vzniká nárok na vrácení odvedené daně.

Nárok na vrácení daně mají také osoby požívající výsady a imunitu. Těmito osobami se dle zákona rozumí např. diplomatická mise, konzulární úřad, zastupitelství mezinárodní organizace, orgány Evropských společenství… Pro každou skupinu stanovuje zákon maximální výši spotřební daně, která může být vrácena během jednoho kalendářního roku.

Další skupinu s nárokem na vrácení spotřební daně představují ozbrojené síly členských států NATO s výjimkou ozbrojených sil České republiky.

Zánik nároku na vrácení daně

Nárok na vrácení spotřební daně zaniká, pokud není uplatněn do 6 měsíců ode dne, kdy mohl být uplatněn poprvé. Pokud během této lhůty je výrobek znovu uveden do volného daňového oběhu, nárok na vrácení daně zaniká tímto dnem.

Prodej ve volném daňovém oběhu

Prodej není možný za cenu nižší, než je hodnota spotřební daně připadající na příslušné balení + hodnota daně z přidané hodnoty, vypočtená z částky spotřební daně. V odůvodněných případech lze požádat správce daně o výjimku. Žádost musí být podána minimálně 15 dní předem, než je prodej uskutečněn a musí splňovat podmínky stanovené v § 79a Zákona č. 353/2003 Sb. (Svátková, 2009, Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních, Celní sazebník, Zákon o lihu č. 61/1997 Sb.)

3.2 Pěstitelské pálení

Jako pěstitelské pálení je chápána výroba ovocných destilátů z ovoce nebo již zpracovaného kvasu dodaného přímo samotnými pěstiteli bez jakýchkoli cukernatých příměsí. V jednom výrobním období je pěstitel oprávněn nechat si vyrobit maximálně 30 litrů etanolu zdaněného výše uvedenou sazbou. Za výrobní období se považuje hospodářský rok od 1. července do 30. června následujícího roku.

Provozování pěstitelské pálenice musí být povoleno Ministerstvem zemědělství na základě písemné žádosti. K žádosti musí být přiložen nákres výrobního zařízení společně s technickou dokumentací. Ministerstvo zemědělství následně stanový podmínky, za kterých je možné pěstitelskou pálenici provozovat. Pokud se v budoucnu prokáže, že tyto podmínky nejsou dodrženy, je Ministerstvo zemědělství oprávněno povolení zrušit.

Destilát vyrobený v rámci pěstitelského pálení nesmí být následně předmětem prodeje. Pěstitelská pálenice je povinna vést o každém pěstiteli evidenci. Ta musí obsahovat tyto povinné údaje:

- jméno a příjmení pěstitele, adresu jeho trvalého pobytu a rodné číslo,
- písemné prohlášení, že pěstitel souhlasí s tím, aby jeho ovoce bylo smícháno s ovocem ostatních pěstitelů (pouze v případě, že pěstitelská pálenice místo kvasu přijímá syrové ovoce, z něhož následně připravuje kvas sama),
- informace o množství a druhu dodaného ovoce,
- množství destilátu, které bylo z dodaného ovoce vyrobeno a následně vydáno.

Provozovatel pěstitelské pálenice je povinen tuto evidenci archivovat po dobu 10 let.

Na rozdíl od klasické výroby nepodléhá pěstitelské pálení režimu podmíněného osvobození od spotřební daně. To znamená, že vyrobená komodita není uložena v daňovém skladu a je tedy daněna hned po skončení výroby. Dalším specifikem je vztah

pěstitelského pálení k dani z přidané hodnoty. Jelikož pěstitelské pálení je služba a nejedná se tedy o dodání zboží, tak základem pro výpočet daně z přidané hodnoty je předem sjednaná cena služby. Spotřební daň tedy není součástí tohoto základu daně.

Jistou mezeru v zákoně představuje samotné vyzvedávání zhotoveného destilátu. To není nijak časově limitováno, a pokud si tedy zákazník destilát nevyzvedne, podnik jej musí ze zákona skladovat. S destilátem nesmí podnik žádným způsobem nakládat (např. prodat nebo zničit), ačkoli z něj uhradil spotřební daň. (Šulc, 2010, Zákon o lihu č. 61/1997 Sb.)

3.3 Specifické případy trvalého osvobození

Obecně od spotřební daně je osvobozen líh, který je používán k dalšímu zpracování ve výrobním odvětví a zároveň není určen k pití. Jeho zdanění by totiž vedlo k daňovému zatížení finálních výrobků. Osvobozen je tedy líh:

- **na výrobu potravin,**
- **na výrobu čokoládových a dalších výrobků** – zde je osvobození určeno množstevním limitem (obsah lihu nesmí přesáhnout 8,5 ml na 100g výrobku),
- **na výrobu léčiv,**
- **obecně denaturovaný** - k denaturaci jsou použita pouze činidla uvedená v prováděcím předpise č. 141/1997 (vyhláška o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu) k zákonu o lihu č. 61/1997 Sb.,
- **zvláštně denaturovaný kvasný a syntetický** – osvobození je podmíněno použitím pouze k definovaným účelům, použitá činidla musí být povolena Ministerstvem financí např. mentol pro farmaceutický průmysl,
- **obsažen v alkoholických nápojích, které byly znehodnoceny nebo zničeny za přítomnosti správce daně** – provádí se pouze v krajních situacích, výrazně zjednodušuje administrativu,
- **líh, který slouží jako vzorek na testování** – líh odebraný celním úřadem pro interní analýzy nebo líh určený k povinným rozborům,
- **přirozené úbytky** – jsou rozlišeny dle typu činnosti na úbytky – stáčecí, skladovací, přepravní atd. Pro přepravní úbytky je například stanovena norma 0,25 % z celkového přepravovaného množství. (Svátková, 2009)

3.4 Správa spotřební daně

V lednu 2004 se celní správa stala výhradním správcem spotřebních daní, převzala tak veškeré kompetence z této oblasti od finanční správy. Hlavním úkolem je správně zjistit a stanovit výši daně a dohlédnout na její úhradu a to bez ohledu na to, zda daná komodita přechází přes hranice nebo je určena pro domácí spotřebu.

Od 1. ledna 2013 je organizační struktura celní správy dvoustupňová. První stupeň tvoří Generální ředitelství cel České republiky. Druhý stupeň představuje 15 celních úřadů, které jsou podřízeny Generálnímu ředitelství. (www.celnisprava.cz)

3.5 Povinné značení lihovin

Se správou spotřební daně úzce souvisí povinné značení lihovin. To bylo zavedeno v červenci roku 2005 ve snaze minimalizovat daňové úniky. Ty se před zavedením tzv. kontrolních pásek odhadovaly na 2 až 3 mld. Kč ročně. Právně je povinné značení upraveno Zákonem o povinném značení lihu a jeho prováděcí vyhláškou.

Povinnému značení podléhá líh a výrobky s obsahem lihu 15 % a více prodávané v tuzemsku ve spotřebitelském balení 0,06 l a větší. Alkohol, který je určen pro vývoz z České republiky, povinnému značení nepodléhá. V tuzemsku je od povinného značení osvobozen:

- alkohol s objemem nižším než 15 %,
- spotřebitelské balení menší než 0,06 l např. miniaturní lahvičky,
- alkohol dodávaný mimo spotřebitelská balení,
- pěstitelské pálení,
- obecně denaturovaný líh,
- alkohol dovezený ze zahraničí pro osobní spotřebu.

Kontrolní páska je ceninou. Na rozdíl od tabákové nálepky plní pouze evidenční funkci a není na ní vázána povinnost přiznat daň. Tato povinnost nastává až s uvedením lihoviny do volného daňového oběhu.

Do konce listopadu 2013 páska obsahovala deseti místný evidenční kód, ze kterého bylo možné zjistit výrobce, datum objednávky dané pásky, velikost spotřebitelského balení a obsah lihu ve výrobku. 1. prosince 2013 vstoupila v platnost novela zákona č. 307/2013 o povinném značení lihu. Dle této novely páska nově obsahuje QR kód, který je čitelný čtečkami a aplikacemi v mobilních telefonech. Následuje registrační odběrné

číslo osoby povinné značit líh, datum objednávky kontrolní pásky, základ spotřební daně v mililitrech objemu etanolu v daném balení. Na závěr je na pásce umístěn individuální kód shodný s načteným QR kódem.

Kontrolní páska musí být na láhvi umístěna takovým způsobem, aby při jejím otevření byla znehodnocena (roztržena) a tím se zabránilo jejímu opětovnému použití.

Cena kontrolní pásky je jednotná bez ohledu na rozměry pásky a to 0,44 Kč za kus. Kontrolní pásky jsou odebírány v minimálním množství 500 kusů a dále v násobcích 500 tj. 1000 ks, 1500 ks atd. (Svátková, 2009, Zákon č. 307/2013 Sb. o povinném značení lihu; Vyhláška č. 334/2013)[1]

[1] Kapitola 3 je převzata a s drobnými změnami použita z vlastní bakalářské práce.

4. Spotřební daň z lihu ve Slovenské republice

Ve Slovenské republice představuje spotřební daň z lihu třetí největší daňový výnos ve skupině selektivních daní ze spotřeby. Větší výnos má selektivní spotřební daň z minerálních olejů a z tabákových výrobků. Stejně tak jako u nás má ve Slovenské republice správu spotřebních daní ve své kompetenci Celní správa. (www.financnasprava.sk)

4.1 Základní pojmy

Předmět daně

Předmětem daně je alkoholický nápoj vyrobený na daňovém území Slovenské republiky, nebo alkohol na toto území dovezený. Jednotlivé druhy alkoholu jsou rozděleny dle výše uvedených kódů kombinované nomenklatury.

Základ daně

Základem daně je líh vyjádřený v hektolitrech absolutního alkoholu (100 % koncentrace) při 20 °C, nebo je možné vyjádření v litrech absolutního alkoholu rovněž ale při teplotě 20 °C. Pro účely tohoto zákona se alkoholem rozumí směs etylalkoholu s jinými alkoholy a těkavými látkami, přičemž přesná objemová koncentrace alkoholu se stanoví postupy zakotvenými v aktuálně platné legislativě.

Sazba daně

Základní sazba spotřební daně z lihu je 1080 EUR za jeden hektolitr absolutního alkoholu. Snížená sazba spotřební daně je pak stanovena v poloviční výši 540 EUR za jeden hektolitr absolutního alkoholu. Sníženou sazbu je možné uplatnit pouze na ovocné destiláty vyrobené v pěstitelské pálenici. V jednom výrobním období je možné nechat si zhotovit maximálně 43 litrů absolutního alkoholu pro jednu domácnost.

Osvobození od daně

Od spotřební daně z lihu jsou osvobozeny:

- vzorky odebrané za účelem kontroly správce daně,
- vzorky odebrané podnikem pro interní laboratorní zkoušku,
- přirozené úbytky, které vzniknou při výrobě, přepravě, zpracování atp. (normy přirozených úbytků stanovuje zvláštní předpis),
- alkohol zničený v důsledku nehody, havárie či technologické poruchy,

- alkohol zničený celním orgánem nebo pod jeho dohledem,
- alkohol dovezený ozbrojenými silami jiných států, které jsou členy Severoatlantické aliance, na daňové území státu z jiného členského státu nebo ze třetích zemí,
- alkohol zaslaný v malých zásilkách pro soukromé účely (maximální množství je 1 litr),
- alkohol dovezený v osobních zavazadlech cestujících (maximální množství je 1 litr s obsahem alkoholu vyšším než 22 % nebo 2 litry s obsahem alkoholu nižším než 22 %)
- líh denaturovaný octem na výrobu octa,
- líh používaný na výrobu léčiv a pomocných látek,
- líh na výrobu aromatizovaných potravin a nápojů, pokud obsah alkoholu nepřesáhne 1,2 % objemových,
- líh na výrobu potravin, ve kterých obsah alkoholu nepřesáhne 8,5 l.a.a. na 100 kg výrobku (pro čokoládové výrobky) a 5 l.a.a. na 100 kg pro ostatní výrobky,
- líh používaný pro vědecké a výzkumné účely,
- všeobecně denaturovaný líh,
- líh denaturovaný dle zvláštních předpisů.

Vznik daňové povinnosti, daňové přiznání a splatnost daně

Daňová povinnost vzniká dnem propuštění lihu do volného daňového oběhu. Daňové přiznání je subjekt povinen podat do 25. následujícího měsíce, ve kterém vznikla daňová povinnost. Ve stejné lhůtě je subjekt povinen daň i zaplatit. Daňové přiznání podává subjekt i za období, ve kterém mu daňová povinnost nevznikla.

Daňový sklad

Daňovým skladem se rozumí výrobní podnik nebo sklad na daňovém území státu. V daňovém skladu se může nacházet pouze líh v režimu podmíněného osvobození od daně. Zřízení daňového skladu podléhá povolení celního úřadu na základě řádně podané žádosti, jejíž podmínky přesně definuje Zákon č. 530/2011 Z.z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov. Na provozování daňového skladu se váže povinnost zajištění daně. Zajištění daně lze v praxi provést dvěma způsoby. Prvním způsobem je složit fi-

nanční vklad na účet celního úřadu, při čemž celnímu úřadu nevzniká povinnost vyplácet z uložené částky úroky. Druhou možností je zřízení bankovní záruky. (Zákon č. 530/2011 Z.z.)

Prodej ve volném daňovém oběhu

Ve volném daňovém oběhu není možný prodej spotřebitelského balení za cenu nižší než je součet hodnoty spotřební daně a částky 0,99 EUR na 1 litr lihoviny zvýšený o hodnotu daně z přidané hodnoty (platí pro lahve o objemu menším než je 0,5l). Pro lahve o objemu vyšším než je 0,5l je k hodnotě spotřební daně připočtena částka 0,86 EUR vztažená opět na 1 litr lihoviny a zvýšená o hodnotu daně z přidané hodnoty. Prodej za cenu nižší může v odůvodněných případech povolit pouze správce daně. (www.financnasprava.sk)

4.2 Pěstitelské pálení

Pro provozování pěstitelské pálenice je nutné získat povolení, které vydává celní úřad na základě žádosti. Žádost musí obsahovat údaje stanovené zvláštním předpisem (Vyhláška MP SR č. 653/2002 Z.z.), stejně tak žadatel musí splnit určité náležitosti definované Zákonem č. 530/2011 Z.z. např. trestná bezúhonnost či žádné nedoplatky vůči celní správě.

V průběhu provozování pěstitelské pálenice je subjekt povinen dodržovat určitá pravidla. Například je povinen ohlásit minimálně 15 dní dopředu zahájení, pozastavení či předpokládané ukončení výroby lihu. Rovněž je povinen vést evidenci o každém pěstiteli.

Jak již bylo uvedeno, pěstitel je oprávněn v jednom výrobním období nechat si vyrobit maximálně 43 litrů absolutního alkoholu. Takto vyrobený alkohol podléhá snížené sazbě spotřební daně a nesmí být předmětem prodeje. Na rozdíl od klasické výroby je pěstitelské pálení daněno v okamžiku výroby, neboť se nemůže nalézat v režimu podmíněného osvobození od daně.

Rozdíl oproti české legislativě je v nakládání s vyrobeným destilátem v rámci pěstitelského pálení. Dle slovenských předpisů je pěstitel povinen vyzvednout zhotovený destilát do 30 dnů ode dne výroby, případně je oprávněn pověřit vyzvednutím jinou osobu, která s ním sdílí společnou domácnost. Pokud do 30 dnů není destilát vyzvednut, je provozovatel pěstitelské pálenice povinen oznámit do třech dnů množství nevyzved-

nutého destilátu celnímu orgánu a požádat o jeho zničení. Z takto zničeného destilátu plyne provozovateli pěstitelské pálenice nárok na vrácení spotřební daně. (Zákon č. 530/2011 Z.z.; Vyhláška MP SR č. 653/2002 Z.z.)

4.3 Povinné značení lihovin

Kontrolní páskou musí být označeno každé spotřebitelské balení určené pro lidskou spotřebu, bez ohledu na objem lahve. Kontrolní páska je ceninou. Obsahuje jedinečné číslo tvořené 12 alfanumerickými znaky vyjádřené v dvojrozměrném čárovém kódu, které se nesmí opakovat po dobu nejméně pěti let. Složení identifikačního čísla určuje finanční správa.

Od povinného značení kontrolní páskou je osvobozen líh:

- vyrobený v rámci pěstitelského pálení,
- pro vědecké a výzkumné účely,
- osvobozený od daně dle § 7,8 nebo § 40 Zákona č. 530/2011 Z.z.,
- vyvážený na území třetích států,
- dodávaný do jiného členského státu,
- určený pro prodej v tranzitním prostoru na letištích či palubách letadel,
- určený pro osoby podléhající imunitě dle mezinárodních smluv,
- dodaný na daňové území v rámci zásilkového obchodu.

Od 1. 11. 2015 jsou provozovatelé lihovarnických závodů povinni objednávat kontrolní pásky výhradně prostřednictvím elektronického informačního systému, který provozuje Finanční ředitelství.

Kontrolní páska musí být na láhvi umístěna takovým způsobem, aby při jejím otevření došlo ke znehodnocení pásky a tím se zabránilo jejímu opětovnému použití. Za neoznačené balení se považuje láhev označená špatně nalepenou kontrolní páskou nebo jejím falzifikátem. Pro takové balení platí zákaz prodeje.

Cena kontrolní pásky je stanovena ve výši výrobních nákladů zahrnující především náklady na tisk. Aktuální cena stanovená dle velikosti kontrolní pásky se pohybuje v intervalu 5,07 – 7,56 EUR za 1000 ks tj. při kurzu 27,03 Kč/EUR (platnému k 29. 12. 2015) 0,14 – 0,20 Kč za kus. Kontrolní pásky lihovarnický závod odebírá v sadách obsahující 500 ks. (Vyhláška MF SR 255/2014 Z. z; Vyhláška MF SR 252/2014 Z.z.; www.financnasprava.sk)

5. Metodika

V teoretické části diplomové práce jsou charakterizovány právní normy upravující spotřební daň z lihu na území České republiky a sousední Slovenské republiky. Zároveň jsou zde zmíněny směrnice Evropské unie, ze kterých národní směrnice vycházejí. Následuje přiblížení problematiky spotřební daně z lihu.

Praktická část diplomové práce je rozdělena na pomyslné tři části. První z nich je zaměřena na analýzu inkasa selektivní spotřební daně z lihu v České a Slovenské republice. Analýza je provedena v časovém horizontu deseti let (2004 – 2014). Inkaso daně je zde uvedeno v návaznosti na průměrnou spotřebu alkoholu na jednoho obyvatele a výši spotřební daně. Současně jsou v této části práce zmapovány pomocí indexů a tempa růstu meziroční změny ve vybrané výši daně. Prostřednictvím spotřebního koše jsou pak odhadnuty potencionální daňové úniky. Pomocí trendové analýzy je predikována výše spotřební daně z lihu pro roky 2015, 2016 a 2017. Údaj predikovaný pro rok 2015 je pak následně porovnán s předběžně zveřejněným údajem na webu Celní správy. Součástí analýzy je provedená komparace vývoje daně z lihu ve zvolených státech – Českou republikou a Slovenskem. Pro tuto část práce, je veškeré slovenské inkaso a stejně tak sazba spotřební daně přepočtena na české koruny, aby výsledná zjištění byla snáze porovnatelná.

Ve druhé části jsou rozebrány dopady výše spotřební daně na ekonomiku společností a jejich důsledky. Zde jsou srovnány výše spotřební daně z lihu ve všech členských státech Evropské unie. Zároveň je zde vyjádřena průměrná sazba daně.

Třetí část se zabývá určením vlivu výše spotřební daně na příjmy státního rozpočtu. V úvodu kapitoly je provedena aplikace Lafferovy křivky pro spotřební daň z lihu. Pro tuto aplikaci byly veškeré sazby daně znormované na procenta, rovněž i inkaso bylo přepočteno na pětileté intervaly. Následuje srovnání skutečně vybrané výše daně s odhadem stanoveným při sestavování státního rozpočtu. Závěr praktické části tvoří případné návrhy legislativních opatření v oblasti spotřební daně z lihu, v návaznosti na provedené analýzy.

Použitá statistická data pochází z oficiálních webů celní správy, ministerstva financí a českého a slovenského statistického úřadu. Pracovní postupy a ostatní použité informace vychází z osobních zkušeností, řízených rozhovorů s odborníky z analyzované oblasti a z pozorování současné situace. Pro zpracování statistických dat je použita metoda analýzy, komparace a syntézy.

6. Analýza inkasa spotřebních daní

Správu spotřební daně z lihu, jak již bylo uvedeno, má ve své kompetenci celní správa. Její snahou je v dlouhodobém horizontu co nejefektivněji vybírat vyměřenou spotřební daň a minimalizovat daňové úniky.

6.1 Inkaso spotřební daně z lihu v České republice

V České republice spravuje spotřební daně celní správa od roku 2004 (tj. rok vstupu České republiky do Evropské unie). Do roku 2004 měla ve své kompetenci správu spotřebních daní finanční správa. Po vstupu do Evropské unie a následnému otevření hranic, převzala tuto povinnost celní správa. V současné době kromě typických selektivních daní, má celní správa na starosti i daně ekologické a rovněž komodity jako je např. léčebné konopí.

Na období od roku 2004 je zaměřena i následující analýza inkasa daně. Existuje mnoho hypotéz, co ve skutečnosti stojí za výší vybrané daně. Jedním ze základních faktorů je sazba spotřební daně. Neméně důležitým faktorem je pak průměrná spotřeba lihovin na jednoho obyvatele. V tabulkách č. 3 a č. 4 je zobrazen přehled těchto veličin v letech 2004 – 2014.

Závislost spotřební daně na průměrné spotřebě a sazbě daně

Vyjádření závislosti inkasa na průměrné spotřebě a sazbě daně lze považovat za základní prvek analýzy spotřebních daní. Ačkoli nelze jednoznačně označit konkrétní výši spotřební daně, která by byla ta „správná“, je možné se takovéto sazbě alespoň přiblížit. Při definování optimální sazby spotřební daně z lihu je potřeba mít na paměti střet zájmů hned několika stran. Za prvé stát, ten požaduje co nejvyšší daňový výnos, jakožto příjem státního rozpočtu. Toho lze dosáhnout dvěma způsoby - buď vyšší sazbou spotřební daně, nebo vyšší spotřebou. Zdravotníci, ti naopak požadují co nejvyšší sazbu spotřební daně, aby docílili co nejnižší spotřeby alkoholu. Současně poukazují na základní princip spotřebních daní, zdanit zdraví škodlivé komodity pro společnost a popřípadě hradit z takto vybraných peněz způsobené negativní dopady. A v neposlední řadě jsou to podnikatelé (výrobci lihovin), kteří požadují sazbu daně co nejnižší, aby jejich produkty byly co nejvíce dostupné konečnému spotřebiteli.

Tab. č. 3 – Inkaso spotřební daně z lihu v závislosti na sazbě daně a průměrné spotřebě lihovin (Česká republika) v letech 2004 – 2009

	Rok					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	265	265	265	265	265	265
Inkaso daně v mil. Kč	5 305	5 774	6 806	7 122	7 077	6 937
Průměrná spotřeba v l.a.a.	3,0	3,1	3,2	3,3	3,2	3,3

Zdroj: Vlastní zpracování z dat dostupných na www.celnisprava.cz a www.czso.cz

V tabulce č. 3 je zachyceno rozmezí let 2004 – 2009. V tomto časovém intervalu je možné pozorovat plynulý nárůst průměrné spotřeby lihovin. Sazba spotřební daně je v konstantní výši 265 Kč za jeden litr absolutního alkoholu. Inkaso spotřební daně do roku 2007 stoupá, v roce 2008 je však již možné spatřit první pokles. Největší skokový nárůst je mezi roky 2005 a 2006. Tento jev je možné přisuzovat nově zavedené povinnosti značit lahve ve volném daňovém oběhu kontrolní páskou (povinnost je v platnosti od roku 2005).

Tab. č. 4 – Inkaso spotřební daně z lihu v závislosti na sazbě daně a průměrné spotřebě lihovin (Česká republika) v letech 2010 – 2014

	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	285	285	285	285	285
Inkaso daně v mil. Kč	6 523	6 766	6 509	6 379	6 753
Průměrná spotřeba v l.a.a.	2,8	2,8	2,7	2,6	2,7

Zdroj: Vlastní zpracování z dat dostupných na www.celnisprava.cz a www.czso.cz

Tabulka č. 4 je věnovaná rozmezí let 2010 – 2014. V roce 2010 vzrostla výše spotřební daně z původních 265 Kč na 285 Kč za jeden litr absolutního alkoholu. Tato sazba je v nezměněné výši platná i v době zpracování. Průměrná spotřeba alkoholu v roce 2010 naopak výrazně poklesla a klesající tendenci si udržuje i v dalších letech. Zde se nabízí otázka, zda za klesající spotřebou lihovin je změna preferencí spotřebitelů (orientace na levnější alkohol – pivo, víno) anebo roste neoficiální spotřeba alkoholu z černé-

ho trhu. Inkaso spotřební daně s drobnými nárůsty dlouhodobě klesá. Pro zjištění důvodu poklesu je nutné provést další dílčí analýzy.

Odhadované daňové úniky dle spotřebního koše

Pomocí spotřebního koše a počtu obyvatel v jednotlivých letech je možné zjistit potenciální daňové úniky. Při následném vyhodnocování je však nutné brát v úvahu možné výkyvy způsobené např. omezeními ze strany státu.

Tab. č. 5 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Česká republika) v letech 2004 – 2007

	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	265	265	265	265
Počet obyvatel	10 220 577	10 251 079	10 287 189	10 381 130
Průměrná spotřeba v l.a.a.	3,0	3,1	3,2	3,3
Vyměřená daň dle celní správy	5305,4*	5 774 327 450	6 941 273 140	7 191 047 167
Propočtené inkaso dle spotřebního koše	8 125 358 715	8 421 261 399	8 723 536 272	9 078 298 185
Rozdíl	?	2 646 933 949	1 782 263 132	1 887 251 018
Procento odhadovaného daňového úniku	?	31,43	20,43	20,79

* Pro rok 2004 není dostupný nezaokrouhlený údaj vyměřené výše spotřební daně.

Zdroj: Vlastní zpracování z dat dostupných na www.celnisprava.cz a www.czso.cz

Z tabulky č. 5 je patrné, že zavedení povinnosti, v roce 2005, značit lihoviny kontrolní páskou, pomohlo snížit daňové úniky z 31,43 % na 20,43 % tj. o 11 procentních bodů méně oproti předchozímu roku. Zároveň je možné sledovat od tohoto roku nárůst v oficiální průměrné spotřebě lihovin.

Pro rok 2004 je zde určité omezení pro výpočet, neboť za tento rok není dostupný nezaokrouhlený údaj vyměřené spotřební daně z lihu.

Tab. č. 6 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Česká republika) v letech 2008 – 2011

	Rok			
	2008	2009	2010	2011
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	265	265	285	285
Počet obyvatel	10 467 542	10 506 813	10 532 770	10 505 445
Průměrná spotřeba v l.a.a.	3,2	3,3	2,8	2,8
Vyměřená daň dle celní správy	7 155 553 420	8 162 356 799	5 424 795 754	6 841 216 911
Propočtené inkaso dle spotřebního koše	8 876 475 616	9 188 207 969	8 405 150 460	8 383 345 110
Rozdíl	1 720 922 196	1 025 851 170	2 980 354 706	1 542 128 199
Procento odhadovaného daňového úniku	19,39	11,16	35,46	18,40

Zdroj: Vlastní zpracování z dat dostupných na www.celnisprava.cz a www.czso.cz

Tabulka č. 6 zobrazuje předpokládané daňové úniky v letech 2008 – 2011. Z tabulky je patrné, že odhadované daňové úniky se pohybují okolo 19 %. Rok 2009 a 2010 nelze brát jako relevantní, neboť tím, že v roce 2010 došlo ke zvýšení sazby spotřební daně z původních 265 Kč na 285 Kč za jeden litr absolutního alkoholu, lze v roce 2009 pozorovat efekt předzásobení. Tím, že bylo zvýšení daně dopředu plánováno a nebylo nijak administrativně omezeno, měli osoby oprávněné uvádět líh do volného daňového oběhu možnost využít efekt předzásobení. V roce 2009 tedy výrazně vzrostla výše vyměřené spotřební daně. V roce 2010 pak kvůli předzásobení nárazově klesla.

V roce 2008 bylo zdaněno přibližně 27 002 088 litrů absolutního alkoholu. Pokud budeme předpokládat, že v roce 2009 (nebýt efektu předzásobení) bylo zdaněno stejné množství. Vyměřená spotřební daň by byla na úrovni roku 2008 a rozdíl oproti odhadnutému inkasu dle spotřebního koše by činil 2 032 654 549 Kč tj. 22,12 %.

V roce 2010 by pak při konstantní výši daněných absolutních litrů, byla vyměřená spotřební daň ve výši 7 695 595 080 Kč. Rozdíl oproti odhadu by pak byl 709 555 380 Kč tj. 8,44 %. Ani tento údaj však nelze brát jako směrodatný kvůli výraznému skokovému snížení v oficiální spotřebě lihovin.

Tab. č. 7 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Česká republika) v letech 2012 – 2014

	Rok		
	2012	2013	2014
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	285	285	285
Počet obyvatel	10 516 125	10 512 419	10 538 275
Průměrná spotřeba v l.a.a.	2,7	2,6	2,7
Vyměřená daň dle celní správy	6 045 044 160	6 564 179 217	6 733 044 589
Propočtené inkaso dle spotřebního koše	8 092 158 188	7 789 702 479	8 109 202 613
Rozdíl	2 047 114 028	1 225 523 262	1 376 158 024
Procento odhadovaného daňového úniku	25,30	15,73	16,97

Zdroj: Vlastní zpracování z dat dostupných na www.celnisprava.cz a www.czso.cz

Tabulka č. 7 zobrazuje roky 2012 – 2014. Procento odhadovaných daňových úniků v roce 2012 opět nemusí plně odrážet skutečnost. Důvodem je částečné omezení prodeje alkoholu s lihovitostí vyšší než 20 %, které bylo vyhlášeno v září 2012 a trvalo několik týdnů. Kvůli tomuto kroku uměle klesla vyměřená výše spotřební daně, neboť výrobci lihovin z důvodu omezení prodeje, neměli potřebu uvádět do volného daňového oběhu nové výrobky. Ani bezprostředně po umožnění opětovného prodeje, nebyl odbyt konečných výrobků o moc vyšší. V lidech i nadále přetrvávala nedůvěra k veškerému alkoholu na trhu. K mírnému zlepšení pomohlo zavedení nových kolků a tzv. „rodných listů k alkoholu“ dle Nařízení vlády č. 317/2012 Sb.. Paradoxně větší důvěru mělo v očích zákazníků pěstitelské pálení, ačkoli tento produkt není ze zákona kolkován a v řadě pěstitelských pálenic nejsou lahve ani opatřovány etiketami.

Pokud z údajů dílčích odhadovaných daňových úniků z tabulek č. 5, 6 a 7 vytvoříme průměr za jednotlivé roky, získáme odhadované daňové úniky ve výši 21,51 %, což plně koresponduje s odhadovanými daňovými úniky odbornou veřejností.

Graf č. 1 – Srovnání vyměřené výše spotřební daně s odhadem spotřební daně dle spotřebního koše (Česká republika)

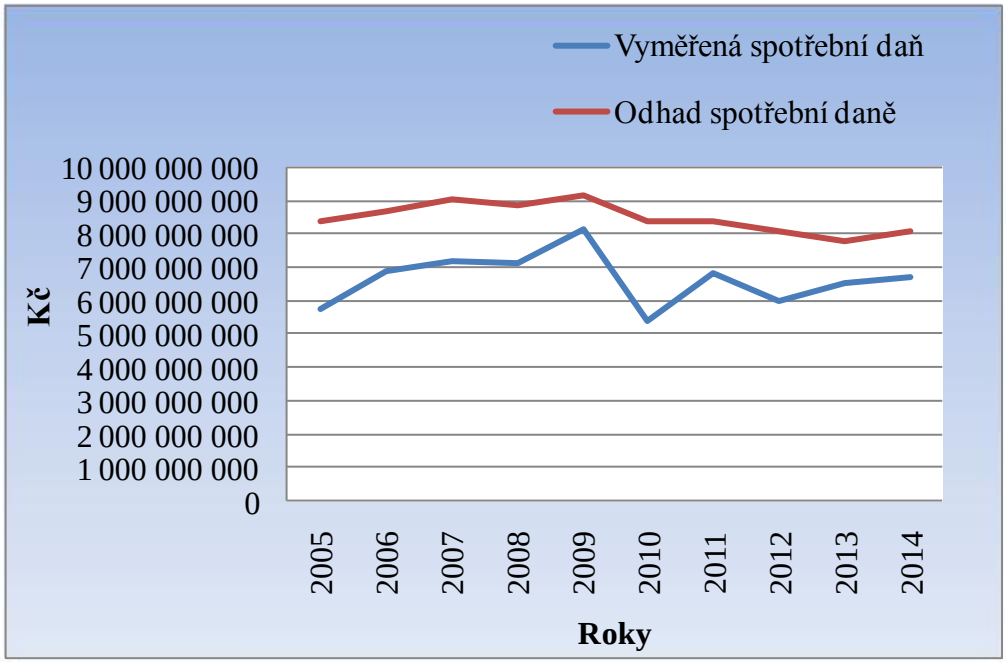

Zdroj: Vlastní zpracování z dat dostupných na www.celnisprava.cz a www.czso.cz

Indexy a tempo růstu

Za sledované období 2004 – 2014 je možné pomocí indexů a tempa růstu analyzovat meziroční změny.

Tab. č. 8 – Indexy a tempo růstu inkasa (Česká republika) v letech 2004 - 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Inkaso v mil. Kč	5 305	5 774	6 806	7 122	7 077	6 937
Bazický index	x	1,088	1,283	1,343	1,334	1,308
Řetězový index	x	1,088	1,179	1,046	0,994	0,980
Tempo růstu v %	x	8,841	17,873	4,643	-0,632	-1,978

Zdroj: Vlastní zpracování z dat celkového inkasa získaných na www.celnisprava.cz

Pro bazické indexy je zvolený základ v roce 2004. S ohledem na skutečnost, že v roce 2004 byla hodnota celkového inkasa nejnižší lze pozorovat rostoucí tendenci ve výběru spotřební daně z lihu. Řetězový index pak reaguje pružněji na výkyvy v jednotlivých letech, čímž lépe odráží skutečnost. Tabulka č. 8 zobrazuje roky 2004 – 2009, kdy

byla konstantní sazba spotřební daně 265 Kč za jeden litr absolutního alkoholu. Od roku 2007 je patrný pokles celkového inkasa. Nejvíce pak v roce 2009, kdy pokles činil 2 procenta oproti roku 2008.

Tab. č. 9 – Indexy a tempo růstu inkasa (Česká republika) v letech 2010 – 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Inkaso v mil. Kč	6 523	6 766	6 509	6 379	6 753
Bazický index	1,230	1,275	1,227	1,202	1,273
Řetězový index	0,940	1,037	0,962	0,980	1,059
Tempo růstu v %	-5,968	3,725	-3,798	-1,997	5,863

Zdroj: Vlastní zpracování z dat celkového inkasa získaných na www.celnisprava.cz

Tabulka č. 9 zobrazuje roky 2010 – 2014, kdy se zvýšila sazba daně na 285 Kč za 1 l.a.a. V roce 2010 lze pak sledovat největší pokles oproti předcházejícímu roku a to o 6 %. V roce 2014 byl pak zaznamenán růst o 5,9 % oproti roku 2013. Průměrné tempo růstu za sledované období (2004 – 2014) pak činí 2,4 %.

Trendová analýza

Pomocí trendové analýzy lze pak predikovat výši inkasa v letech 2015, 2016 a 2017. Zjištěný údaj pro rok 2015 je pak možné porovnat s předběžnými výsledky zveřejněnými celní správou.

Pro trendovou analýzu jsou výchozí hodnoty skutečně vybrané výše spotřební daně z lihu, ze kterých je vytvořen graf. Ten je následně prokládán jednotlivými trendy. Pro níže provedenou analýzu byly vybrány trendy – lineární, exponencionální, mocninný, kvadratický a logaritmický. U každého trendu je zobrazena hodnota spolehlivosti a rovnice regrese. Hodnota spolehlivosti udává procentuelně vyjádřenou pravděpodobnost, že se skutečnost bude vyvíjet právě podle analyzovaného trendu. Pomocí rovnice regrese je pak možné za použití pomocné řady zahrnující hodnoty od jedné do čtrnácti (počet hodnot je závislý na počtu analyzovaných let) dopočítat hodnoty odhadovaného inkasa pro jednotlivé roky.

Spolehlivost trendové analýzy je závislá na množství údajů, které jsou k dispozici před zahájením analýzy. Stejně tak predikce do budoucna ztrácí na významu, čím je odhad do budoucna vzdálenější aktuálnímu datu.

Graf č. 2 – Predikce inkasa v České republice pro roky 2015, 2016 a 2017

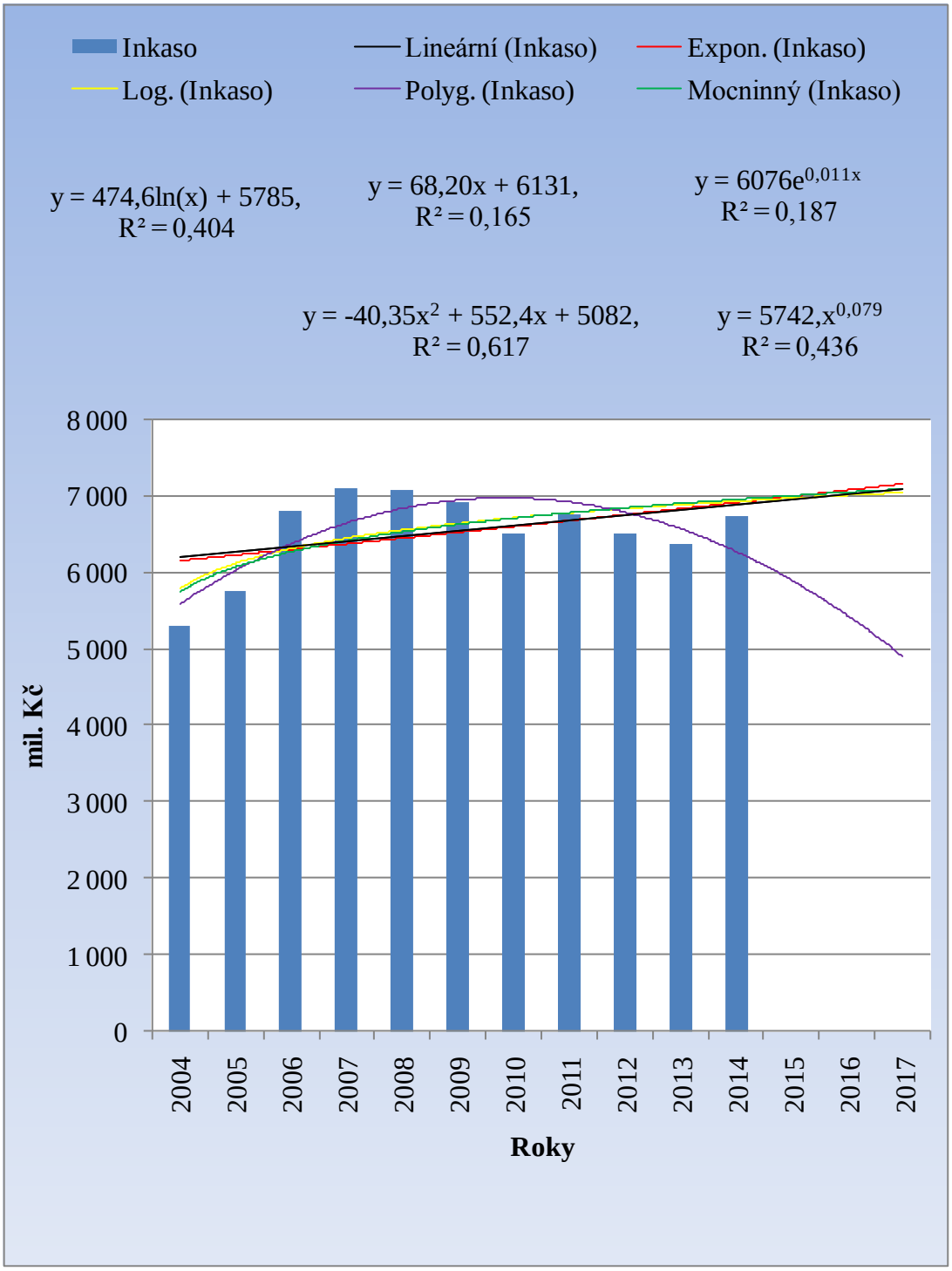

Zdroj: Vlastní zpracování z dat celkového inkasa získaných na www.celnisprava.cz

Z grafu č. 2 vyplývá, že nejvyšší hodnotu spolehlivosti (61,7 %) má kvadratický trend (v grafu označen jako polynomický – fialová barva). V níže uvedené tabulce č. 11

lze pak dohledat predikované hodnoty inkasa. Dle vybraného kvadratického trendu je to pro rok 2015 5 900 mil. Kč, pro rok 2016 5 444 mil. Kč a pro rok 2016 4 907 mil. Kč. Jednoznačně lze tedy konstatovat klesající charakter trendu. Celkově se jedná o pesimistickou predikci.

Druhým nejspolehlivějším trendem se ukázal být mocninný trend (s hodnotou spolehlivosti 43,6 %). V grafu č. 2 je pak znázorněn zelenou barvou. Pro rok 2015 predikoval inkaso 6 987 mil. Kč, v roce 2016 7 032 mil. Kč a v roce 2017 7 073 mil. Kč. Z predikovaných částek je vidět pozvolný stoupající charakter. Jedná se tedy o mnohem optimističtější výhled, než ukazoval předchozí kvadratický trend.

Jen o málo nižší hodnotu spolehlivosti má pak logaritmický trend (40,4 %), v grafu vyznačen žlutou barvou. I z jeho predikovaných hodnot je patrný růst, i když o něco pomalejší než ukazuje trend mocninný.

Zbývající dva trendy (lineární a exponencionální) lze pro jejich nízké hodnoty spolehlivosti považovat za bezpředmětné.

Tab. č. 10 – Trendová analýza (Česká republika) v letech 2004 – 2010

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Skutečné inkaso v mil Kč	5 305	5 774	6 806	7 122	7 077	6 937	6 523
Pomocná řada	1	2	3	4	5	6	7
Lineární trend	6 199	6 267	6 336	6 404	6 472	6 540	6 608
Exponencionální trend	6 143	6 211	6 280	6 349	6 420	6 491	6 562
Logaritmický trend	5 785	6 114	6 306	6 443	6 549	6 635	6 709
Polynomický trend	5 594	6 025	6 376	6 646	6 835	6 944	6 972
Mocninný trend	5 742	6 065	6 263	6 407	6 521	6 615	6 696

Zdroj: Vlastní zpracování z dat celkového inkasa získaných na www.celnisprava.cz

Tab. č. 11 – Trendová analýza (Česká republika) v letech 2011 – 2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skutečné inkaso v mil Kč	6 766	6 509	6 379	6 753			
Pomocná řada	8	9	10	11	12	13	14
Lineární trend	6 677	6 745	6 813	6 881	6 949	7 018	7 086
Exponencionální trend	6 635	6 708	6 782	6 857	6 933	7 010	7 087
Logaritmický trend	6 772	6 828	6 878	6 923	6 964	7 002	7 037
Polynomický trend	6 919	6 785	6 571	6 276	5 900	5 444	4 907
Mocninný trend	6 767	6 830	6 888	6 940	6 987	7 032	7 073

Zdroj: Vlastní zpracování z dat celkového inkasa získaných na www.celnisprava.cz

Pro srovnání lze uvést předběžný údaj inkasa spotřební daně z lihu, který vychází ze státního rozpočtu (hodnotu zatím nelze brát jako konečnou, neboť není zveřejněná výroční zpráva celní správy a údaj ze státního rozpočtu nebere v úvahu posun splatnosti daně 55 dní). K 5. 1. 2016 je hodnota inkasa za rok 2015 ve výši 7 132 mil. Kč. Této výši je nejblíže odhad dle mocninného trendu 6 987 tis. Kč (druhá nejvyšší hodnota spolehlivosti) a dle logaritmického trendu 6 964 tis. Kč (třetí nejvyšší hodnota spolehlivosti).

6.2 Inkaso spotřební daně z lihu na Slovensku

Slovenská celní správa dostala do svých kompetencí správu spotřebních daní při vstupu Slovenska do Evropské unie, tj. v roce 2004. Stejně jako za Českou republiku bude na následujících stranách provedena podrobná analýza inkasa včetně všech základních faktorů, které inkaso ovlivňují.

Závislost spotřební daně na průměrné spotřebě a sazbě daně

V následujících tabulkách č. 12 a 13 je znázorněna vzájemná vazba inkasa spotřební daně z lihu na průměrné spotřebě a sazbě spotřební daně.

Tab. č. 12 - Inkaso spotřební daně z lihu v závislosti na sazbě daně a průměrné spotřebě lihovin (Slovensko) v letech 2004 – 2009

	Rok					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	250	250	283	283	283	9,39*
Inkaso daně v tis. EUR	135 387	166 635	195 521	200 839	219 863	189 710
Průměrná spotřeba v l.a.a.	3,4	4,4	3,6	4,1	4,6	3,9

* Sazba uvedená v měně Euro

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Tabulka č. 12 zaznamenává situaci na Slovensku v letech 2004 – 2009. V roce 2009 přijala Slovenská republika za svojí národní měnuEuro. Proto do konce roku 2008 jsou v tabulce uvedeny sazby ve slovenské koruně a od roku 2009 jsou uvedeny již v měně

Euro. Při přechodu na Euro nedošlo ke změně sazby spotřební daně z lihu, stávající sazba byla pouze přepočítána kurzem 30,126 SKK/EUR. Stejným kurzem bylo přepočteno i inkaso za roky zpět, kdy byla národní měnou slovenská koruna.

Při změně sazby spotřební daně v roce 2006 není patrný žádný efekt předzásobení, inkaso s ohledem na vyšší sazbu plynule stoupalo. První mírný pokles je možné zaznamenat v roce 2008, ačkoli průměrná spotřeba lihovin vzrostla ze 4,1 litru absolutního alkoholu na 4,6. V roce 2009 pak inkaso pokleslo ještě výrazněji, zároveň ovšem rovněž klesla průměrná spotřeba, takže zde nelze jednoznačně konstatovat únik do černé ekonomiky.

Tab. č. 13 – Inkaso spotřební daně z lihu v závislosti na sazbě daně a průměrné spotřebě lihovin (Slovensko) v letech 2010 – 2014

	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	10,80	10,80	10,80	10,80	10,80
Inkaso daně v tis. EUR	207 261	204 603	196 219	202 372	203 740
Průměrná spotřeba v l.a.a.	3,9	3,8	3,7	3,5	3,7

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Tabulka č. 13 je pak zaměřena na rozmezí let 2010 – 2014. V roce 2010 (přesně 1. 3. 2010) došlo k nárůstu sazby spotřební daně z lihu na 10,80 Eur za 1 litr absolutního alkoholu. Při stejné oficiální průměrné spotřebě jako v roce 2009 došlo k opětovnému nárůstu inkasa. Od roku 2011 průměrná spotřeba lihovin klesá, čemuž je i přímo úměrný výběr spotřební daně z lihu.

Pro zjištění odhadovaných daňových úniků je stejně jako za Českou republiku proveden výpočet inkasa dle spotřebního koše. Veškeré sazby spotřební daně z lihu jsou pro tuto analýzu převedeny na měnu Euro.

Odhadované daňové úniky dle spotřebního koše

Pomocí spotřebního koše je možné propočítat odhadované inkaso spotřební daně. Následně je odhad inkasa porovnán se skutečnou výší vyměřené daně. Rozdíl ukazuje na předpokládané daňové úniky.

Tab. č. 14 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Slovensko) v letech 2004 – 2007

	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	8,30	8,30	9,39	9,39
Počet obyvatel	5 384 822	5 389 180	5 393 637	5 400 998
Průměrná spotřeba v l.a.a.	3,4	4,4	3,6	4,1
Vyměřená daň dle celní správy	135 387 141	166 634 972	195 520 697	200 838 727
Propočtené inkaso dle spotřebního koše	151 959 677	196 812 854	182 326 505	207 933 022
Rozdíl	16 572 536	30 177 882	-13 194 192	7 094 295
Procento odhadovaného daňového úniku	10,91	15,33	-7,24	3,41

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Již na první pohled je patrné, že odhadované daňové úniky jsou nižší než v České republice. V roce 2006 byla dokonce skutečně vyměřená daň vyšší než propočtené inkaso dle spotřebního koše.

Průměrná hodnota odhadovaných daňových úniků za roky 2004 – 2014 je 6,04 %. Jednoznačně lze tedy konstatovat, že Slovenské republice se daří efektivněji vybírat spotřební daň z lihu a to i přes skutečnost, že v současné době platí na Slovensku vyšší sazba spotřební daně z lihu. Lze tedy vyvrátit primární domněnku, že platí nepřímá úměra mezi sazbou daně a celkovým inkasem. Při zobecnění, čím vyšší sazba spotřební daně, tím menší ochota daň platit a tím i větší daňové úniky, nemusí tedy v praxi vždy nabývat platnosti.

Tab. č. 15 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Slovensko) v letech 2008 – 2011

	Rok			
	2008	2009	2010	2011
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	9,39	9,39	10,80	10,80
Počet obyvatel	5 412 254	5 424 925	5 435 273	5 404 322
Průměrná spotřeba v l.a.a.	4,6	3,9	3,9	3,8
Vyměřená daň dle celní správy	219 863 108	189 710 190	207 260 638	204 603 303
Propočtené inkaso dle spotřebního koše	233 776 899	198 666 178	228 933 699	221 793 375
Rozdíl	13 913 791	8 955 988	21 673 061	17 190 072
Procento odhadovaného daňového úniku	5,95	4,51	9,47	7,75

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Tab. č. 16 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Slovensko) v letech 2012 – 2014

	Rok		
	2012	2013	2014
Sazba spotřební daně (za 1 l.a.a.)	10,80	10,80	10,80
Počet obyvatel	5 410 836	5 415 949	5 421 349
Průměrná spotřeba v l.a.a.	3,7	3,5	3,7
Vyměřená daň dle celní správy	196 218 622	202 371 705	203 739 873
Propočtené inkaso dle spotřebního koše	216 217 007	204 722 872	216 637 106
Rozdíl	19 998 385	2 351 167	12 897 233
Procento odhadovaného daňového úniku	9,25	1,15	5,95

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Pro lepší srovnání skutečně vyměřené spotřební daně z lihu a propočteného inkasa dle spotřebního koše slouží graf č. 3. V grafu je možné pozorovat, jak křivka skutečně vyměřené daně s minimálními rozdíly kopíruje křivku odhadovaného inkasa propočteného dle spotřebního koše.

Graf č. 3 – Srovnání vyměřené výše spotřební daně s odhadem spotřební daně dle spotřebního koše (Slovensko)

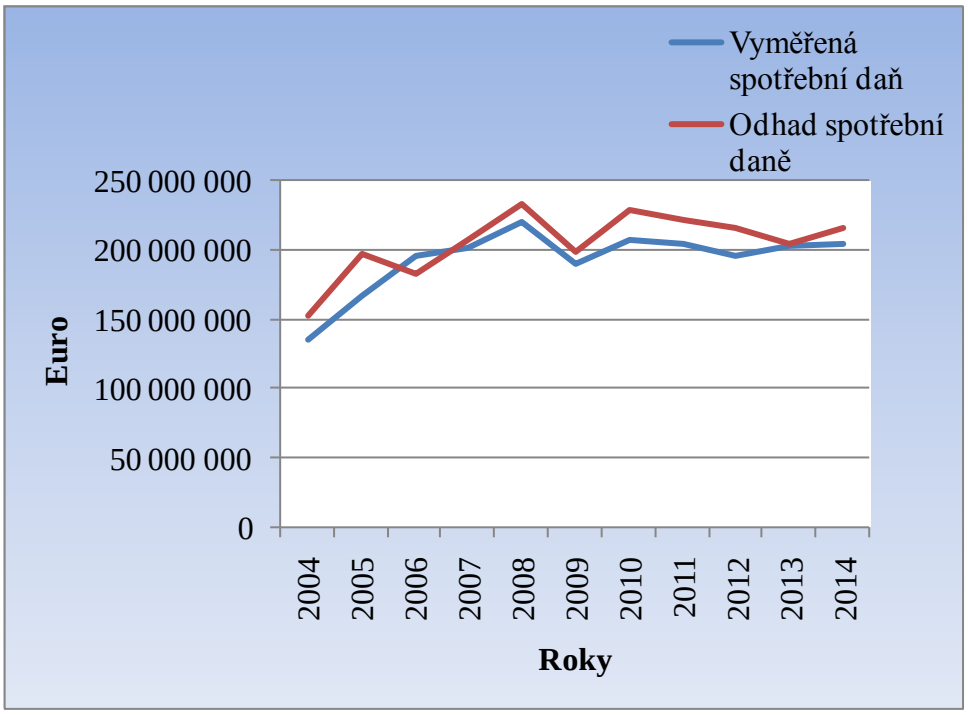

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Indexy a tempo růstu

Stejně jako za Českou republiku je možné i na Slovensku vyjádřit meziroční výkyvy pomocí bazických a řetězových indexů a tempa růstu. Sledované inkaso je pro tuto analýzu vyjádřeno v tisících Eur.

Tab. č. 17 – Indexy a tempo růstu inkasa (Slovensko) v letech 2004 – 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Inkaso v tis. EUR	135 387	166 635	195 521	200 839	219 863	189 710
Bazický index	x	1,231	1,444	1,483	1,624	1,401
Řetězový index	x	1,231	1,173	1,027	1,095	0,863
Tempo růstu v %	x	23,081	17,335	2,720	9,472	-13,714

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Pro bazické indexy byl zvolen základ opět v roce 2004, kdy bylo celkové inkaso nejnižší, lze tedy sledovat rostoucí tendenci. Řetězové indexy rovněž poukazují v delším časovém horizontu na růst celkového inkasa. První pokles je pak zaznamenán v roce 2009, kdy kleslo inkaso o 13,7 % oproti roku 2008.

Tab. č. 18 - Indexy a tempo růstu inkasa (Slovensko) v letech 2010 – 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Inkaso v tis. EUR	207 261	204 603	196 219	202 372	203 740
Bazický index	1,531	1,511	1,449	1,495	1,505
Řetězový index	1,093	0,987	0,959	1,031	1,007
Tempo růstu v %	9,251	-1,282	-4,098	3,136	0,676

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

V roce 2010 celkové inkaso naopak stouplo oproti předchozímu roku o 9,2 %. V letech 2011 a 2012 je ovšem opět zaznamenán pokles. V roce 2011 o 1,3% a v roce 2012 dokonce o 4,1 %. Průměrné tempo růstu ve sledovaném období pak činí 4,2 %, což je hodnota vyšší a pro státní rozpočet příznivější zpráva než udává hodnota vypočtená za Českou republiku.

Trendová analýza

Pro odhad inkasa spotřební daně z lihu do budoucna je opět provedena trendová analýza. Pro možné srovnání byly zvoleny stejné trendy jako v České republice a to trend lineární, exponenionální, mocninný, logaritmický a kvadratický.

Graf č. 4 – Predikce inkasa na Slovensku pro roky 2015, 2016 a 2017

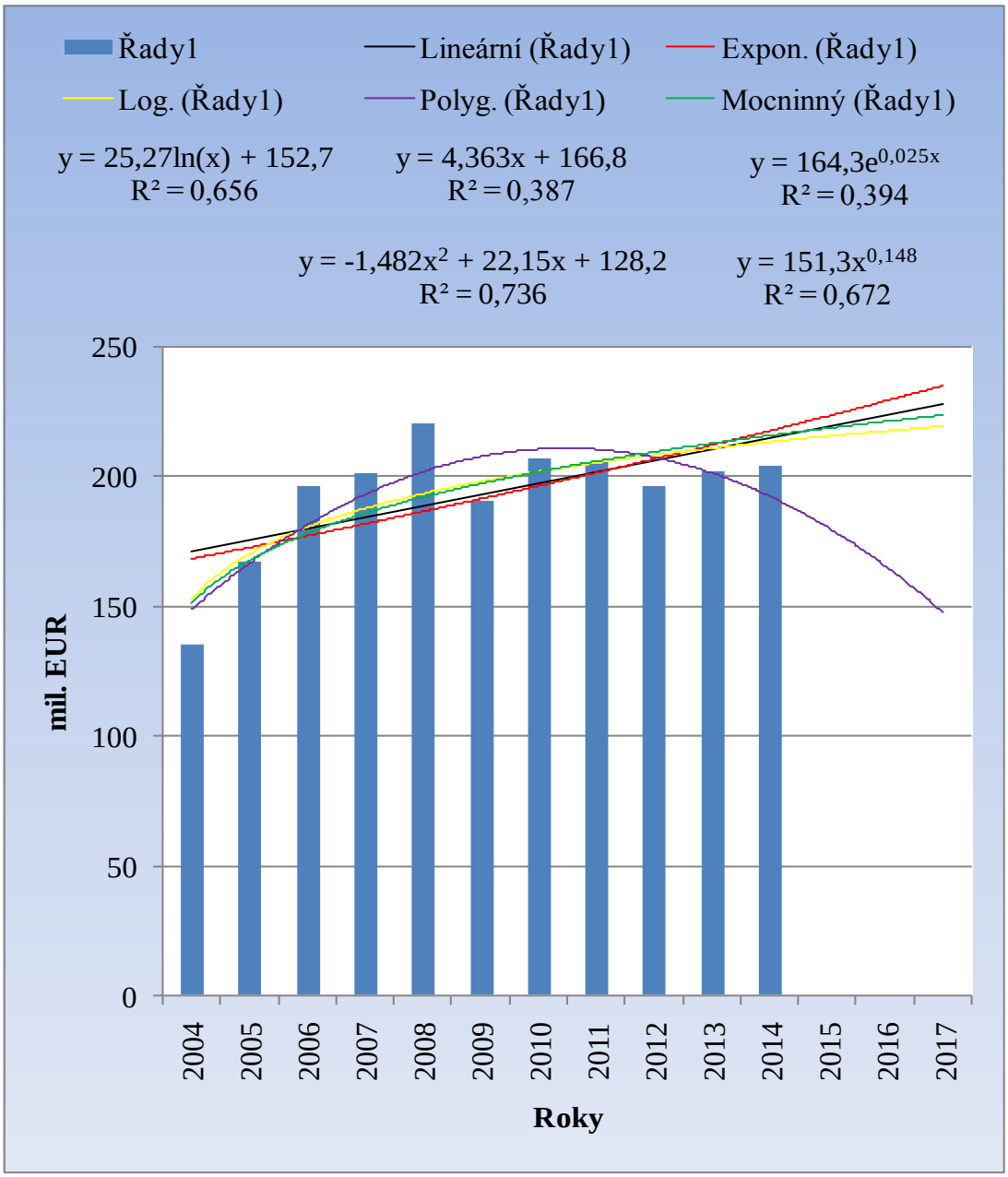

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Dle grafu č. 4 je patrné, že nejvyšší hodnotu spolehlivosti (73,6 %) má kvadratický trend (v grafu označený jako polynomický – fialová křivka). Dle kvadratického trendu je odhad budoucí inkasa spotřební daně z lihu následující: v roce je 2015 předpokládaný výběr 181 mil. Eur, pro rok 2016 166 mil. Eur a pro rok 2017 148 mil. Eur. Kvadratický trend tedy jednoznačně zobrazuje klesající tendenci výběru spotřební daně z lihu.

Druhou nejvyšší hodnotu spolehlivosti (67,2 %) ukazuje trend mocninný – v grafu vyznačen zelenou barvou. Dle jeho predikce je odhad inkasa pro rok 2015 219 mil. Eur, pro rok 2016 221 mil. Eur a pro rok 2017 224 mil. Eur. Na rozdíl od kvadratického trendu předpokládá mírně stoupající charakter výběru spotřební daně z lihu a řadí se tedy spíše mezi optimistické varianty.

Třetí nejvyšší hodnotu spolehlivosti (65,6 %) má logaritmický trend – žlutá křivka. Dle jeho odhadů by v roce 2015 mělo inkaso spotřební daně z lihu dosahovat hodnoty 215 mil. Eur, v roce 2016 218 mil. Eur a v roce 2017 219 mil. Eur. Opět se jedná o optimistickou predikci, i když odhadované inkaso je mírně nižší než dle mocninného trendu.

Nejvyšší hodnoty predikuje exponenciální trend (znázorněn v grafu červenou barvou), ovšem vzhledem k jeho nižší hodnotě spolehlivosti (39,4 %) nelze předpokládat, že se stanou skutečností.

Tab. č. 19 – Trendová analýza (Slovensko) v letech 2004 - 2010

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Skutečné inkaso v mil. EUR	135	167	196	201	220	190	207
Pomocná řada	1	2	3	4	5	6	7
Lineární trend	171	176	180	184	189	193	197
Exponenciální trend	168	173	177	182	186	191	196
Logaritmický trend	153	170	180	188	193	198	202
Polynomický trend	149	167	181	193	202	208	211
Mocninný trend	151	168	178	186	192	197	202

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Tab. č. 20 – Trendová analýza (Slovensko) v letech 2011 – 2017

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Skutečné inkaso v mil. EUR	205	196	202	204			
Pomocná řada	8	9	10	11	12	13	14
Lineární trend	202	206	210	215	219	224	228
Exponenciální trend	201	206	211	216	222	227	233
Logaritmický trend	205	208	211	213	215	218	219
Polynomický trend	211	208	202	193	181	166	148
Mocninný trend	206	209	213	216	219	221	224

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

I pro analýzu situace na Slovensku lze pro porovnání skutečnosti uvést předběžný údaj vybrané spotřební daně z lihu za rok 2015. Předběžné inkaso za rok 2015 činí 205 mil. Eur. Této skutečnosti je nejblíže predikce podle logaritmického trendu (215 mil. Eur), ačkoli se nejedná o trend dosahující nejvyšší hodnoty spolehlivosti.

7. Komparace vývoje daně

Z výše provedených analýz je patrné, že ačkoli na Slovensku je sazba spotřební daně z lihu o něco vyšší než v České republice, daří se celní správě efektivněji daň vybírat. Pro srovnání aktuální platná sazba spotřební daně z lihu v České republice je 285 Kč za jeden litr absolutního alkoholu. Na Slovensku je aktuálně platná sazba 10,80 Euro za jeden litr absolutního alkoholu. Při převedení slovenské sazby na české koruny kurzem platným k prvnímu pracovnímu dnu měsíce října (tj. kurz stanovený evropskou směrnicí pro přepočet sazeb na měnu národní), získáme názornější srovnání.

První pracovní den měsíce října připadl na čtvrtek, kurz dle České národní banky byl 27,17 Kč/Euro. Po přepočtu na české koruny je současná slovenská sazba spotřební daně z lihu ve výši 293,44 Kč za jeden litr absolutního alkoholu. Pro další porovnání převedeme stejným kurzem i historické sazby spotřební daně z lihu platné na Slovensku v rozmezí let 2004 – 2014.

Graf č. 5 – Srovnání vývoje sazeb spotřební daně z lihu

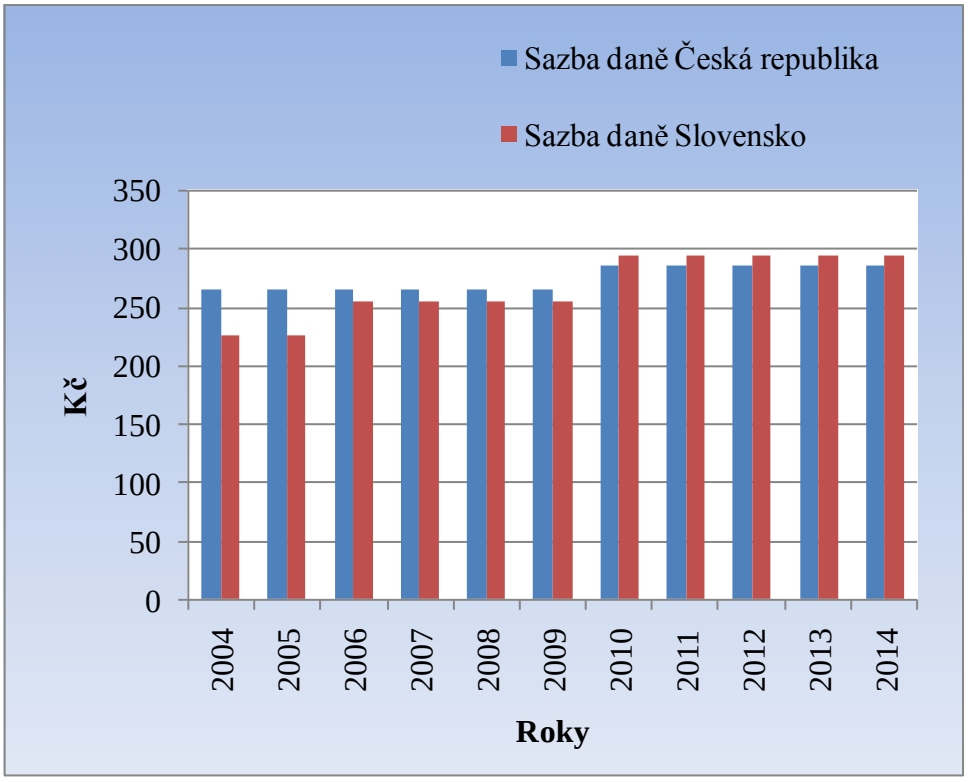

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných z oficiálních webů

Z grafu č. 5 je patrné, že na Slovensku až do konce roku 2009 platila sazba daně nižší než v České republice. V roce 2010 se pak situace obrátila a v současné době je vyšší sazba spotřební daně z lihu na Slovensku.

Konkrétně na Slovensku, v letech 2004 – 2005 byla sazba po přepočtu na české koruny 225,51 Kč za jeden litr absolutního alkoholu. V roce 2006 došlo ke zvýšení na 255,13 Kč za litr absolutního alkoholu. Tato sazba vydržela v platnosti až do roku 2009. V roce 2010 pak došlo k zatím poslednímu zvýšení spotřební daně z lihu na současných 293,44 Kč za litr absolutního alkoholu.

V České republice se ve sledovaném rozmezí let 2004 – 2014 zvyšovala sazba spotřební daně pouze jednou a to v roce 2010 na současných 285 Kč za litr absolutního alkoholu. Do roku 2010 platila sazba o dvacet korun nižší a to 265 Kč za litr absolutního alkoholu.

Graf č. 6 – Srovnání vývoje inkasa spotřební daně z lihu

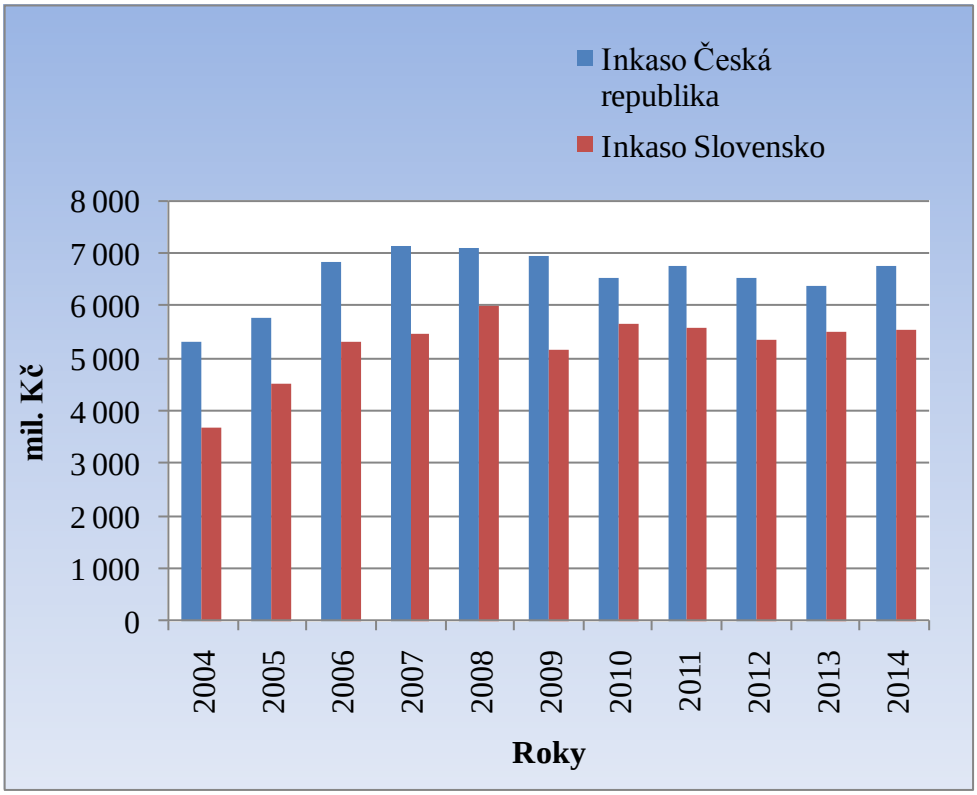

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných z oficiálních webů

Pro názornější srovnání inkasa v České a Slovenské republice byl opět proveden přepočet slovenských dat na české koruny. Na první pohled je z grafu patrný obdobný vý-

voj inkasa spotřební daně z lihu v obou sledovaných státech a to bez ohledu na rozdílné sazby spotřební daně a rozdílnou spotřebu lihovin. Od roku 2004 je možné pozorovat růst inkasa, zlom přichází v roce 2009, kdy oba státy zaznamenaly pokles. Od roku 2010 se střídají intervaly růstu s intervaly mírného poklesu.

Slovenské inkaso je jednoznačně nižší než spotřební daň vybraná v České republice. Tento fakt je ovšem způsobený menší slovenskou ekonomikou, kdy na Slovensku žije přibližně polovina obyvatel co v České republice.

Graf č. 7 – Srovnání vývoje průměrné spotřeby lihovin

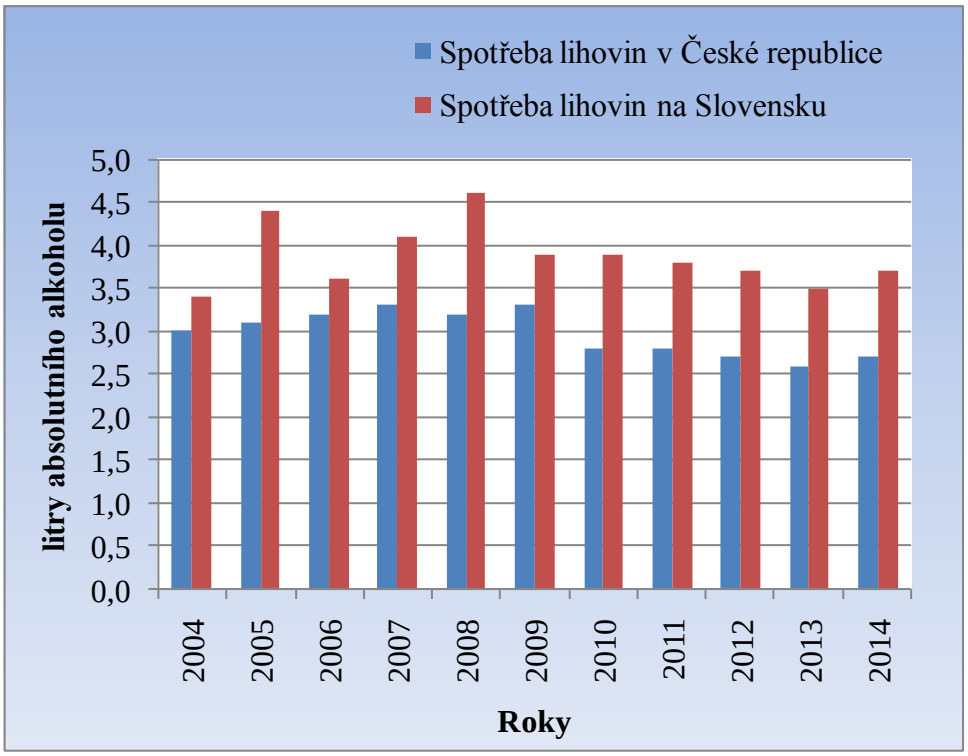

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných z oficiálních webů statistických úřadů

Graf č. 7 zachycuje vývoj průměrné spotřeby lihovin v letech 2004 – 2014. Spotřeba lihovin je uvedena v litrech absolutního alkoholu přepočtená na jednoho obyvatele. Aby byla data za oba sledované státy srovnatelná, bylo nejprve nutné provést přepočet slovenské spotřeby. Slovenský statistický úřad vykazuje průměrnou spotřebu lihovin propočtenou pouze na obyvatele starší 15 let. Český statistický úřad však vykazuje průměrnou spotřebu lihovin na jednoho obyvatele bez ohledu, zda se jedná o batole nebo dospělého jedince. Slovenská data byla tedy rovněž převedena na spotřebu vykázanou za jednoho obyvatele bez ohledu na jeho věk.

Na první pohled by se dalo konstatovat, že slovenský národ má větší zálibu v konzumaci alkoholu. Nelze však učinit takto ukvapený závěr. Nejprve je potřeba porovnat spotřebu ostatního alkoholu, jako je pivo a víno.

Z českých statistik vyplývá, že Češi ročně vypijí v průměru 19,5 litru vína a 147 litrů piva. K tomu již výše zmíněných 2,7 absolutního litru lihovin.

Ze slovenských statistik pak vyplývá, že Slováci ročně zkonzumují 13,5 litru vína a 71,6 litru piva. Lihoviny konzumují v roční průměrné výši 3,7 litrů absolutního alkoholu.

V detailním srovnání jsou tedy patrné rozdílné preference v celkové spotřebě alkoholu. U nás jednoznačně obyvatelé pijí nejvíc pivo, i když v dlouhodobém sledování je patrný pokles v konzumaci tohoto tradičního nápoje. V posledních letech se do popředí dostává rovněž spotřeba vína a z Čechů se tedy stává národ vinařů. Konzumace „tvrdého alkoholu“ meziročně klesá. Oproti tomu Slováci konzumují pivo a víno v daleko menším množství, než se vypije v České republice. Naopak spotřeba lihovin je v průměru o celý jeden litr absolutního alkoholu vyšší.

Ze statistiky Světové zdravotnické organizace WHO (dostupné zhttp://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/160680/e96457.pdf) vyplývá, že průměrná spotřeba alkoholu v Evropské unii propočtená za všechny členské státy se pohybuje okolo 10,7 litrů absolutního alkoholu na jednoho obyvatele. V České republice je průměrná spotřeba alkoholu na jednoho obyvatele 9,9 litrů absolutního alkoholu. K této hodnotě lze dospět přepočtem dílčích spotřeb za jednotlivé komodity na litry absolutního alkoholu. V průměru tedy vychází, že Češi vypijí ročně 2,2 absolutní litry vína, 5 absolutních litrů piva a 2,7 absolutních litrů lihovin.

Slováci ročně vypijí v průměru 1,6 absolutního litru vína, 2,4 absolutního litru piva a 3,7 absolutního litru lihovin. V souhrnu tedy ročně zkonzumují 7,7 absolutních litrů alkoholu na jednoho obyvatele.

Jednoznačně lze tedy vyvrátit prvotní dojem z grafu č. 7, že Slováci požívají alkohol ve větší míře než Češi. Oba národy se však pohybují pod průměrem Evropské unie a z provedených analýz je v obou zemích patrný trend ve snižování spotřeby alkoholu.

8. Dopady výše spotřební daně na ekonomiku společností a jejich důsledky

Jak bylo uvedeno již na začátku práce, Evropská unie stanovuje pouze sazby minimální. Současná minimální sazba je stanovena ve výši 550 Euro za jeden hektolitr absolutního alkoholu. Konkrétní výše sazby spotřební daně z lihu je pak v kompetenci každého členského státu. V uvedené tabulce č. 2 je uveden kompletní přehled sazeb spotřební daně z lihu ve všech států Evropské unie. Pro větší přehlednost a srovnání slouží graf č. 8

Graf č. 8 – Sazby spotřební daně z lihu v jednotlivých státech Evropské unie

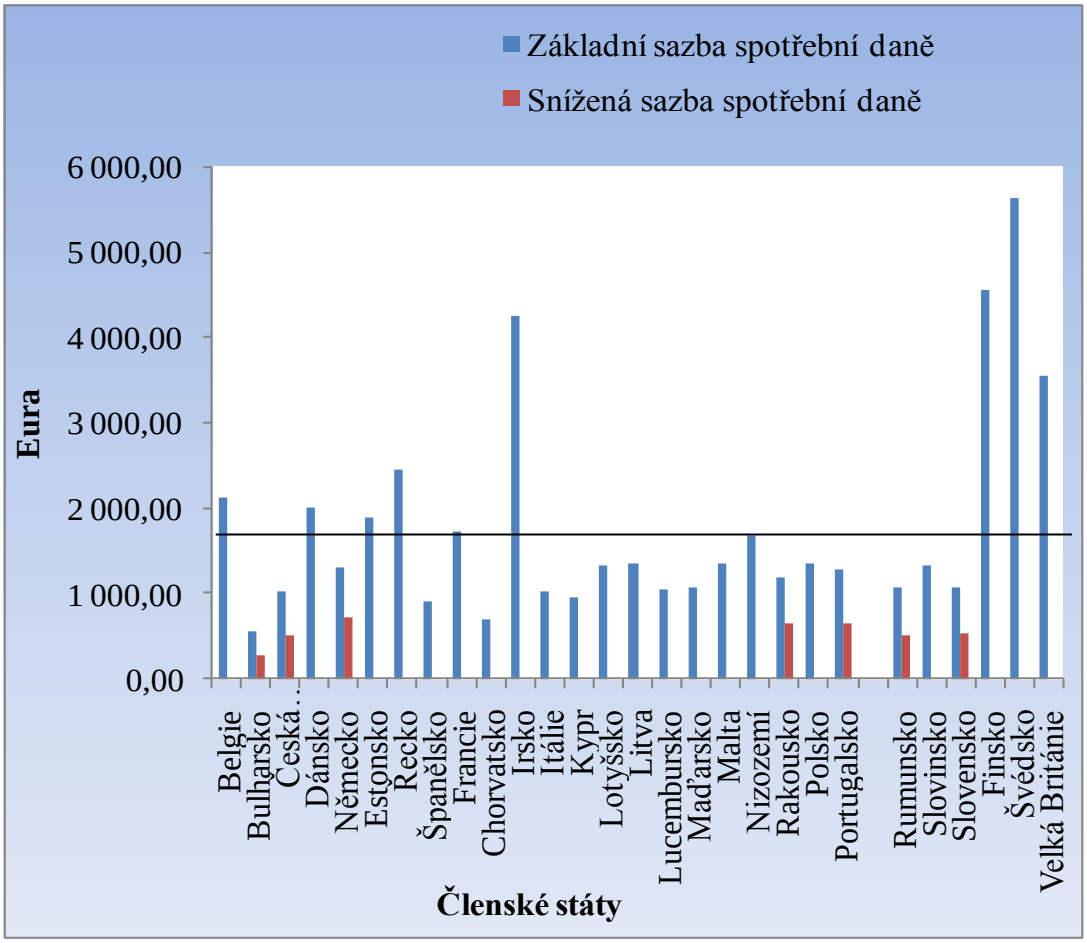

Zdroj: Vlastní zpracování dle souboru Evropské komise dostupné z http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf

Z grafu č. 8 je patrné, že většina členských zemí má své národní sazby spotřební daně z lihu stanovené níže než je průměr Evropské unie. Průměrná sazba spotřební daně je v grafu vyznačena černou vodorovnou přímkou ve výši 1 780,77 Euro za 1 hektolitr absolutního alkoholu.

Obecně lze konstatovat, že nejvyšší sazby spotřební daně z lihu mají severské státy jako je např. Švédsko a Finsko. Dále pak státy ostrovní jako je Velká Británie či Irsko. Naopak jižní státy mají nastavené sazby mnohonásobně níže. Za zmínku stojí např. Bulharsko, které má v celé Evropské unii sazby nejnižší. Většina států se však se svými sazbami pohybuje pod průměrem Evropské unie.

Česká republika, po přepočtu korunové sazby na Eura, má spotřební daň z lihu ve výši 1036,29 Euro za hektolitr absolutního alkoholu. Slovenská republika má pak sazbu ve výši 1080 Euro za hektolitr absolutního alkoholu.

Z grafu č. 8 je rovněž patrné, že pouze sedm států Evropské unie využívá možnost použít sníženou sazbu spotřební daně z lihu na produkty vzniklé v rámci pěstitelského pálení. Jmenovitě se jedná o Bulharsko, Českou republiku, Německo, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko a Slovensko.

V tabulce č. 2 je pak možné dohledat specifické úpravy platné v jednotlivých státech Evropské unie, kdy členský stát nevyužívá sníženou sazbu spotřební daně, ale zvolí si úpravu daně pro vybrané produkty např. nízkoalkoholické nápoje.

Důsledky dopadů výše spotřební daně na ekonomiku společností

Za asi nejvýraznější dopad nevhodně nastavené výše spotřební daně lze považovat daňové úniky – analyzované v kapitole č. 6. Pokud se výše spotřební daně stane pro obyvatelstvo „neúnosná“, je zde vysoká pravděpodobnost hledání cesty, jak se vyhnout placení této daně. Mezi nejčastější daňové podvody se řadí výroba nezdaněného alkoholu v černých provozovnách či vydávání nedenaturovaného lihu za líh denaturovaný. V lepším případě vzniká státu „pouze“ ztráta v plnění státního rozpočtu. V horším případě se jedná o ztráty na lidských životech nebo trvalé následky, jejichž následná léčba představuje výrazný zásah do výdajů státního rozpočtu. To v případě, že daňový podvodníci ve snaze co nejvíce vydělat, produkují nekvalitní alkohol obsahující jedovaté příměsi.

V druhé řadě je to stále stoupající obliba pěstitelských pálenic. Ty pak představují legální možnost nechat si vyrobit kvalitní alkohol z vlastního ovoce. Pěstitelské pálení, jak již bylo mnohokrát zmíněno, je zdaňováno sníženou (poloviční) spotřební daní

z lihu. Pokud si velká část obyvatelstva nechá vyrobit destilát v pěstitelské pálenici, klesne její zájem o produkty prodávané v obchodech, zdaněné základní sazbou spotřební daně. Daňový výnos státního rozpočtu tím klesne.

Za třetí jsou to pak substituty – pivo a víno, které jsou ve výsledném produktu mnohem levnější než lihoviny. Pivo je zdaňováno sazbou mnohonásobně nižší a víno respektive tiché víno není zdaňováno vůbec. Pokud většina obyvatel změní své preference, v dlouhodobém horizontu to rovněž ovlivní příjmy státního rozpočtu ze spotřebních daní.

9. Vliv výše spotřební daně na příjmy státního rozpočtu

V současné době se ekonomiky členských států Evropské unie zaměřují spíše na daně nepřímé než na přímé daně. Pro státní rozpočet jsou tedy klíčové příjmy z nepřímého zdanění. Zejména pak z univerzální nepřímé daně – daň z přidané hodnoty. Ze selektivních daní představuje nejvýznamnější položky daň z minerálních olejů, tabáku a zde řešeného lihu.

Objem vybrané spotřební daně z lihu je v prvé řadě závislý na sazbě daně a ochotě obyvatel danou daň zaplatit. V případě pěstitelského pálení, které lze považovat za dokonalý substitut ke klasické výrobě je objem vybrané daně závislý především na úrodě v daném roce. Ačkoli se to zdá nelogické, proč právě úroda hraje tak zásadní roli, vysvětlení je jednoduché. Nemalá část inkasa spotřební daně z lihu je tvořena příjmem z ovocných destilátů. A právě ovocných destilátů se týká již zmiňované pěstitelské pálení, které je zdaňováno sníženou sazbou spotřební daně z lihu. Pokud je tedy v daném roce dobrá úroda, řada obyvatel „pěstitelů“ dá přednost možnosti nechat si vyrobit destilát z vlastního ovoce zdaněný poloviční sazbou spotřební daně. Logicky pak nemají potřebu jít si koupit destilát vyrobený a zdaněný v rámci základní sazby spotřební daně z lihu. V takovémto roce je příjem státního rozpočtu viditelně nižší.

Dalším faktorem je efektivita výběru spotřební daně. Z výše provedených analýz jsou patrné roky, kdy je vyšší předpoklad úniku do černé ekonomiky. Zde se pak nabízí zamyšlení, co stojí za těmito daňovými úniky. Zda je to nedostatečná legislativa a následná špatná kontrola, která svádí k provedení daňového úniku nebo je to například špatně zvolená výše spotřební daně.

Nástin optimálního zdanění lze vyjádřit pomocí Lafferovy křivky. Vzhledem ke skutečnosti, že klasická Lafferova křivka je konstruována pro daně důchodové (procentuelní vyjádření sazby daně), bylo nutné provést znormování korunových sazeb spotřební daně z lihu na procenta. Protože je obtížné stanovit, jakou sazbu považovat za vysokou a jakou za nízkou a jen stěží lze tedy určit sazbu, která by představovala 100 % a od níž by se pak odvíjely ostatní sazby, byla nejvyšší sazba Evropské unie (používána ve Švédsku) označena za 70 %. Hranice 70 % představuje v klasické Lafferově křivce tzv. Lafferův bod, tj. bod, od kterého začíná klesat daňový výnos.

Rovněž pak daňový výnos bylo nutné sjednotit na intervaly, během kterých platila stejná sazba spotřební daně. Protože však tyto intervaly nebyly stejně dlouhé, bylo nutné jít ještě dál a provést přepočet daňového výnosu na jednotné období pěti let, aby byly

zajištěny rovnocenné podmínky pro srovnání. V grafu č. 9 je možné vidět situaci v České republice. V období let 2004 – 2014 došlo pouze k jednomu zvýšení sazby spotřební daně z lihu, proto i v grafu figurují pouze dvě procentuelní sazby. Když se inkaso daně ve sledovaném období pouze agregovalo do dvou položek, dle výše sazby daně, vyšla Lafferova křivka opačně, než je vyobrazeno v grafu č. 9. Důvodem je právě již zmíněná nesourodost, kdy první porovnávaná sazba daně platila šest let a druhá sledovaná sazba platila pět let. Po znormování první srovnávané sazby na pětiletý interval se situace obrátila a Lafferova křivka má stoupající charakter, ačkoli při srovnání obou znormovaných inkas je patrný jen pozvolný nárůst. Pro úplnost po přepočtu inkasa se za roky 2004 – 2009 vybralo přibližně 32,5 miliardy Kč a za roky 2010 – 2014 pak 32,9 miliardy Kč.

Graf č. 9 – Lafferova křivka pro spotřební daň z lihu (Česká republika)

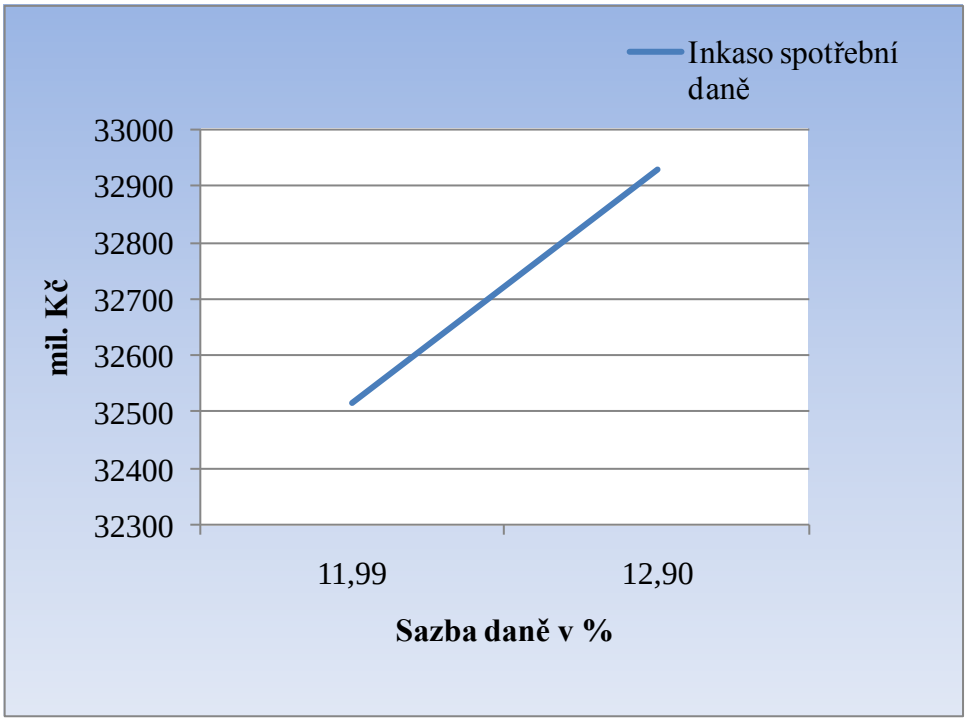

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.celnisprava.cz

V následujícím grafu č. 10 je možné vidět Lafferovu křivku sestrojenou pro Slovenskou republiku. Opět pro transparentnější srovnání je veškeré slovenské inkaso přepočteno na české koruny. Oproti České republice se na Slovensku zvedala sazba daně ve sledovaném období hned dvakrát. Znormování inkasa a sazby spotřební daně na procen-

ta bylo provedeno stejným způsobem jako za Českou republiku. Pro představu v letech 2004 – 2005 bylo po přepočtu hypoteticky vybráno 20,5 miliardy Kč. V letech 2006 – 2009 pak 27,4 mld. Kč a v letech 2010 – 2014 27,6 mld. Kč. Opět tedy stejně jako v České republice po posledním navýšení spotřební daně z lihu došlo jen k nepatrnému zvýšení celkového inkasa. Ani u jedné ze sledovaných zemí, ale nelze konstatovat, že by poslední zvýšení daně, již bylo za hranicí nebo na hranici pomyslného Lafferova bodu. Ačkoli vzhledem k současnému vývoji k tomu pravděpodobně není daleko.

Graf č. 10 – Lafferova křivka pro spotřební daň z lihu (Slovensko)

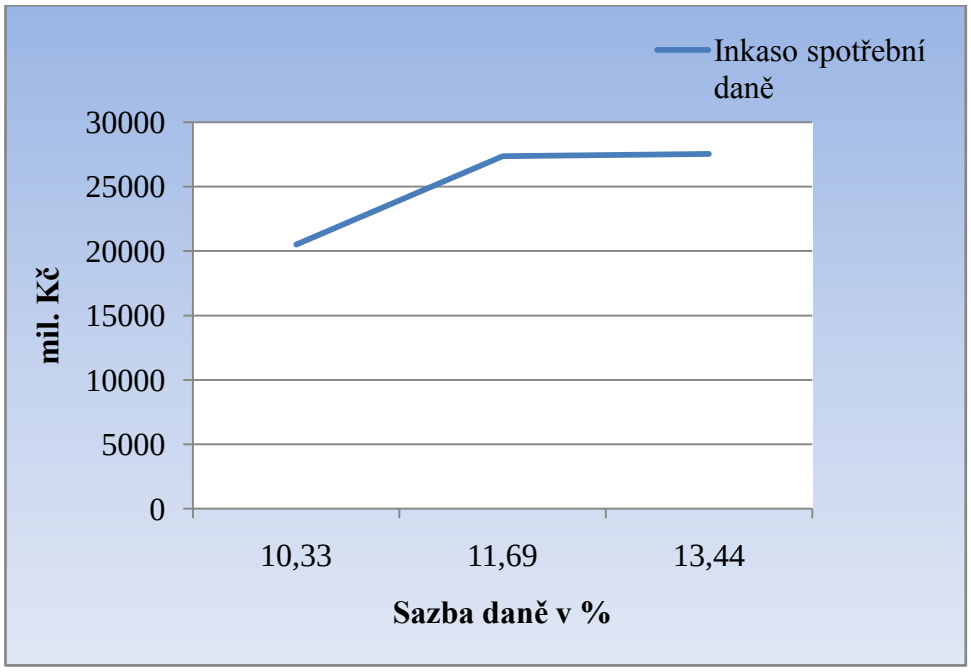

Zdroj: Vlastní zpracování z dat získaných na www.finance.gov.sk

Při sestavování státního rozpočtu dochází k plánování předpokládaného plnění jednotlivých položek. Jednou z nich je i spotřební daň z lihu. V níže uvedených tabulkách č. 21 a 22 je možné vidět plnění státního rozpočtu v letech 2004 – 2014 za Českou republiku a v tabulkách č. 23 a 24 pak plnění za Slovenskou republiku ve stejném časovém horizontu. Za povšimnutí jistě stojí, že plán na následující rok se ve většině případů odvíjí od skutečného inkasa v roce předcházejícím.

Tab. č. 21 – Plnění státního rozpočtu (Česká republika) v letech 2004 – 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Předpoklad plnění státního rozpočtu (mld. Kč)	6,4	5,3	7,5	6,8	7,0	7,1
Skutečný příjem státního rozpočtu (mld. Kč)	5,3	5,8	6,8	7,1	7,1	7,0
Absolutní rozdíl	-1,1	0,5	-0,7	0,3	0,1	-0,1
Plnění státního rozpočtu oproti plánu v %	82,81	109,43	90,67	104,41	101,43	98,59

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů zjištěných ve výročních zprávách Celní správy

Z tabulky č. 21 lze zjistit, jak se v letech 2004 – 2009 dařilo plnit státní rozpočet. Předpoklad plnění uvádí údaj z odhadovaných příjmů státního rozpočtu při jeho sestavování. Skutečný příjem pak zahrnuje stav k 31. 12. Údaj se mírně rozchází s daty uváděnými v předchozích analýzách, to je z důvodu posunu splatnosti daně.

V letech 2004, 2006 a 2009 je patrné, že skutečný příjem státního rozpočtu byl nižší než plánovaný. Naopak v letech 2005, 2007 a 2008 byl skutečný příjem vyšší než plánovaný. V roce 2005 byl pak skutečný příjem vyšší o 9,43 %, to lze přisuzovat zavedení povinnému „kolkování“ lahví pro konečného spotřebitele a zavedení stálého dohledu nad výrobci lihovin.

Tab. č. 22 –Plnění státního rozpočtu (Česká republika) v letech 2010 – 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Předpoklad plnění státního rozpočtu (mld. Kč)	7,5	7,6	7,4	6,5	6,5
Skutečný příjem státního rozpočtu (mld. Kč)	6,5	6,8	6,5	6,4	6,8
Absolutní rozdíl	-1	-0,8	-0,9	-0,1	0,3
Plnění státního rozpočtu oproti plánu v %	86,67	89,47	87,84	98,46	104,62

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů zjištěných ve výročních zprávách Celní správy

Tabulka č. 22 pak zaznamenává situaci v letech 2010 – 2014. Zde je patrné, že kromě roku 2014 byl skutečný příjem vždy nižší než plánovaný. Nejhorší odhad plnění státního rozpočtu byl pak v roce 2010, tj. rok zatím posledního zvyšování sazby spotřební daně z lihu u nás. Předpoklad při sestavování státního rozpočtu byl takový, že navýšení sazby bude mít přímo úměrný efekt na výši celkového inkasa. Na místo toho, však poklesla oficiální spotřeba a tím i celkový objem vybrané daně.

Tabulky č. 23 a 24 jak bylo zmíněno v úvodu, dokumentují stejnou problematiku na Slovensku.

Tab. č. 23 - Plnění státního rozpočtu (Slovensko) v letech 2004 – 2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Předpoklad plnění státního rozpočtu (mil. Eur)	101,9	x	190,3	182,0	235,8	192,1
Skutečný příjem státního rozpočtu (mil. Eur)	128,7	169,0	191,0	197,2	222,8	192,6
Absolutní rozdíl	26,8	x	0,704	15,21	-13	0,461
Plnění státního rozpočtu oproti plánu v %	126,30	x	100,37	108,36	94,48	100,24

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů zjištěných ve výročních zprávách Celní správy

Tabulka č. 23 dokumentuje plnění státního rozpočtu na Slovensku v letech 2004 – 2009. Za rok 2005 není dostupný údaj o předpokladu plnění státního rozpočtu. Ze zbývajícího časového horizontu, ve všech letech byl skutečný příjem vyšší než předpokládaný. Výjimku představuje pouze rok 2008, kdy skutečný příjem byl o 13 milionů Eur nižší než odhadovaný.

Tabulka č. 24 je pak zaměřena na zbývající roky 2010 – 2014. Zde je situace opačná, pouze v letech 2012 a 2014 bylo skutečné inkaso vyšší než plánované. V letech 2010, 2011 a 2013 skutečné inkaso bylo nižší než plánované. Nejhorší odhad pak představuje rok 2011, kdy skutečné inkaso bylo oproti odhadu o 10,4 milionu Eur nižší.

Tab. č. 24 - Plnění státního rozpočtu (Slovensko) v letech 2010 – 2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Předpoklad plnění státního rozpočtu (mil. Eur)	206,2	214,2	198,7	204,3	194,2
Skutečný příjem státního rozpočtu (mil. Eur)	205,6	203,8	199,6	200,6	201,2
Absolutní rozdíl	-0,6	-10,4	0,9	-3,7	7,0
Plnění státního rozpočtu oproti plánu v %	99,70	95,14	100,45	98,19	103,60

Zdroj: Vlastní zpracování z údajů zjištěných ve výročních zprávách Celní správy

10. Návrhy a diskuse legislativních opatření

Ze shromážděných informací získaných v národních zákonech České a Slovenské republiky, lze učinit následující závěry a na jejich základě pak navrhnout příslušná legislativní opatření, která by mohla zlepšit současný stav.

Asi nejvíce rozdílně, ve slovenských a českých zákonech je řešeno pěstitelské pálení. Zatímco v České republice je pěstitel oprávněn nechat si ročně vyrobit 30 litrů absolutního alkoholu, na Slovensku je to 43 litrů absolutního alkoholu. Zásadní rozdíl je i pak ve výsledném nakládání se zhotoveným destilátem. U nás, jak již bylo zmíněno, neexistuje přesná úprava, která by nutila pěstitele vyzvednout si zhotovený destilát. Na Slovensku je tato problematika řešena naopak velmi přísně – pěstitel je povinen vyzvednout zhotovený destilát do 30 dnů od podání avíza, že zakázka je hotová. A právě této problematiky se týká první legislativní návrh.

Povinné vyzvedávání zhotoveného destilátu

Základ lze vzít ve slovenské úpravě a tu rozpracovat tak, aby přinášela větší výhodu pro pěstitelskou pálenici. Namísto 30 dnů by bylo lepší ponechat na vyzvednutí delší dobu například půl roku od podání avíza, že je objednaný destilát vyroben. Současných 30 dnů je poměrně krátká doba, kterou v praxi mnoho lidí nemusí stihnout. Po uplynutí této doby, jak bylo uvedeno v kapitole o pěstitelském pálení, je nevyzvednutý destilát pod dohledem Celní správy zničen a podniku vrácena spotřební daň. Výrobní náklady ale podniku nikdo neuhradí. Půl roční lhůta na vyzvednutí by tento problém z velké části mohla vyřešit.

Další možností je destilát, ze kterého již byla odvedena státu spotřební daň a nebyl vyzvednut, ponechat pěstitelské pálenici. Ta by s ním, stejně jako doposud, nemohla obchodovat, ale mohla by ho využít pro svojí vlastní potřebu např. ochutnávka při exkurzích.

Změna v maximálně povoleném množství

V současnosti je 30 litrů absolutního alkoholu vázáno na společnou domácnost a zároveň objednávka musí být psaná na osobu, která je zapsaná u daného pozemku v katastru nemovitostí. Jako lepší varianta se jeví spojit maximálně povolené množství s konkrétní osobu, např. 15 litrů absolutního alkoholu na rodné číslo a rok. Tím by se od-

bourala nevýhoda vícečlenných domácností, neboť je rozdíl, zda 30 litrů absolutního alkoholu připadá na dvě osoby nebo na domácnost, kde spolu žije několik generací.

Omezení efektu předzásobení

Z provedených analýz je patrné, že nemalé výkyvy v meziročním srovnání inkasa má v letech změny výše sazby spotřební daně na svědomí právě efekt předzásobení. Tomuto efektu lze však zabránit. Dnes již podobné opatření funguje u tabákových výrobků. Pokud dochází ke změně spotřební daně, je dána určitá lhůta, po kterou lze doprodávat výrobky s nižší sazbou daně. Po tomto datu je na neprodané výrobky s nižší sazbou nahlíženo jako na nezdaněné a jejich další doprodej je zakázán. Stejně tak i u lihovin by šel efekt předzásobení do jisté míry omezit, ačkoli kontrolní páska není nositelem hodnoty spotřební daně.

Úprava minimálních sazeb spotřební daně

Existuje mnoho hypotéz ze strany odborné veřejnosti, že současné minimální sazby spotřební daně z lihu udávané evropskou normou jsou nevyhovující. Jejich výše je od 1. ledna 1993 stále stejná bez ohledu na to, že ceny všech statků a služeb mnohonásobně vzrostly. Ačkoli většina členských států má svoje národní sazby nastaveny mnohem výše, najdou se i takové státy (zejména ty na jihu Evropy), které se pohybují jen lehce nad hranicí sazby minimální. Jmenovitě se jedná např. o Bulharsko nebo Chorvatsko. Otázkou však zůstává, zda navýšení minimálních sazeb provést skokově jedním výraznějším zvýšením nebo raději zvyšovat minimální sazby postupně. Při zvyšovaní nepřímých daní je totiž důležité vždy mít na paměti, že směrem nahoru se sazba dá vždy posunout bez větších problémů. Při opačném pohybu, ale nastává problém, že ačkoli klesne sazba spotřební daně, výsledná cena produktu mnohdy zůstane stejná. Důvodem je skutečnost, že ve většině případů si rozdíl ponechá výrobce popřípadě obchodník.

Důslednější kontrola přepravy lihu

V současné době při přepravě lihu v režimu podmíněného daňového osvobození je Celní správa přítomna plnění cisterny ve skladu A, a následně dohlíží ve skladu B na opětovné vyskladnění lihu. Toto platí za předpokladu, že podnik nesložil kauci (nepracuje v režimu samopovolování) a podléhá stálému celnímu dozoru. V průběhu přepravy však ne všechny cisterny jsou opatřeny plombou, aby se zamezilo případné manipulaci s nezdaněním lihem v průběhu přepravy. Stejně tak při přepravě menších objemů lihu

v režimu podmíněného daňového osvobození nedochází k plombování uzávěr. Otázkou zůstává, zda veškerý přepravovaný líh by neměl být plombován?

Kontrolní páska nositelem spotřební daně

Již několikrát byla zmíněna úvaha, zda by k lepšímu výběru spotřební daně z lihu nepřispěla změna v hodnotě kontrolní pásky. Dnes je kontrolní páska použitelná pro lihoviny nakupována pouze za výrobní náklady (převážně náklady na tisk). Zatímco např. kontrolní páska pro tabákové výrobky je již nositelem konkrétní hodnoty spotřební daně. Použití stejného systému výběru spotřební daně u lihovin by jistě vedlo k lepšímu výběru daně. Bylo by však třeba změnit některé podmínky, které stanoví výdej kontrolních pásek. Například snížit minimální počet vydávaných kontrolních pásek z 500 kusů, třeba na 100 kusů z důvodu umožnění výroby malých sérií lahví. Další podmínkou je prodloužení platnosti nepoužitých kontrolních pásek z 9 měsíců minimálně na 1 rok. Na druhou stranu tato změna nebude pravděpodobně moc vítána mezi samotnými výrobci, neboť jim bude výrazně vázat finanční prostředky.

11. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo vytvořit ucelený přehled právních norem upravující spotřební daň z lihu v České a Slovenské republice v návaznosti na právní normy Evropské unie. Rovněž pak analyzovat v těchto státech spotřební daň a porovnat rozdíly. Veškeré analýzy byly provedeny na datech z období 2004 – 2014.

Z uvedených analýz vyplývá, že ačkoli na Slovensku je v současné době v platnosti vyšší sazba spotřební daně z lihu, ochota obyvatel uvalenou daň platit je mnohonásobně vyšší než v České republice. Současně je možné ve sledovaných zemích pozorovat rozdílné preference ve spotřebě alkoholu.

Pomocí trendové analýzy byla provedena predikce budoucího vývoje v oblasti výběru spotřební daně. V úvahu lze brát zejména trendy s vyššími hodnotami spolehlivosti (kvadratický, mocninný a logaritmický), dle jejich predikce lze očekávat mírně stoupající tendenci ve výběru spotřební daně.

V kapitole č. 9 zabývající se analýzou dopadů na státní rozpočet, je možné nalézt aplikaci Lafferovy křivky pro spotřební daně. Pro tuto netradiční aplikaci bylo nutné v první fázi znormovat korunové sazby spotřební daně na procenta. Rovněž bylo nezbytné provést přepočet inkasa na pětileté intervaly, aby byla zajištěna srovnatelnost sesbíraných dat. Ze sestavených křivek za oba státy vyplývá, že ani jeden stát s výší sazby daně z lihu prozatím nepřekročil tzv. Lafferův bod. Současně ale není možné doporučit, další zvyšování sazby spotřební daně z lihu.

Na závěr práce je provedena diskuze, jejíž hlavní náplní je na základě střetu názorů odborné veřejnosti, představitelů státu a v neposlední řadě i laické veřejnosti, navrhnout legislativní opatření, která by mohla napomoci v řešení současné situace. Inspiraci pro navrhované změny lze hledat jak v provedených analýzách, tak i v sousedním státě – Slovenské republice, která jak již bylo zmíněno, vyšla ve většině provedených analýz lépe než naše Česká republika.

12. Summary

The aim of this work was to create a comprehensive overview of legal rules governing excise duty on spirits in the Czech and Slovak Republic following the legal norms European Union. Further aim was to analyze the excise duty in these states and compare the differences. All analyzes were performed with data from the period 2004 - 2014.

The above analyzes show, that although there is currently a higher rate of excise duty on alkohol in the Slovak republic, the willingness of the population to pay the imposed tax is much higher than in the Czech Republic. At the same time it is possible to observe different preferences in the consumption of alcohol in these countries.

With the help of a trend analysis, a prediction (forecast) of the future development in collection of excise duty was carried out. In particular trends, with higher reliability (quadratic, power and logarithmic), can be taken into consideration, according to their predictions a slightly increasing trend in collection of excise duty can be expected.

In chapter no. 9 of this work, dealing with the analysis of impacts on the state budget, it is possible to find an application Laffer´s curve for excise duty. For this unusual application it was necessary in the first phase transfer excise duty from crowns to percentages. It was also necessary, to conduct a recalculation of collection excise duty to five-year intervals, to ensure comparability of the collected data. From the obtained curves for both states is evidend, that no one of the two states exceeded for the time being with his rate of tax the so-called Laffer´s point. At the same time it is not possible to recommended further increases in excise duties on alcohol.

At the end of this work there is a debate, whose main focus is, based on the clash of views professionals, of government representatives, and last but not least of the general public, to propose legislative measures, that could help resolve the current situation. The inspiration for the proposed changes can be found both in the analyzes carried out in this work, as well as in the neighboring state, in the Slovak Republic, which performed in most of the analyzes, as already mentioned, better than our Czech Republic.

13. Seznam použitých zdrojů

Pro sepsání této diplomové práce byly použity následující zdroje.

13.1 Knižní zdroje

Široký, J. (2013). Daně v Evropské unii (6th ed.). Praha, Czechia: Linde

Kotenová, B., Petrová, P., Tomíček, M. (2010).Zákon o spotřebních daních komentář. Praha, Czechia: WoltersKluwer.

Láchová, L. Vančurová, A., Svátková, S. (2013). Daňový systém ČR: Selektivní daně ze spotřeby, daň z přidané hodnoty, majetkové daně. Praha, Czechia: VOX.

Láchová, L., Vančurová, A. (2012). Daňový systém ČR 2012 (11th ed.). Praha, Czechia: VOX.

Svátková, S. (2009). Spotřební a ekologické daně v České republice. Praha, Czechia: WoltersKluwer.

Šulc, I. (2010). Zákon o spotřebních daních s komentářem. Olomouc, Czechia: ANAG.

Nerudová, D. (2014). Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie (4th ed.). Praha, Czechia: Wolters Kluwer.

Opatrná, J. (2014). Spotřební daň v ovocném lihovaru. České budějovice, Czechia: Jihočeská univerzita.

13.2 Zákony

Směrnice 2008/118/EHS o obecné úpravě spotřebních daní a o zrušení směrnice 92/12/EHS

Směrnice 92/83/EHS o harmonizaci struktury spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů

Směrnice 92/84/EHS o sbližování sazeb spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů

Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daních

Zákon č. 61/1997 Sb. o lihu

Zákon č. 307/2013 Sb. o povinném značení lihu

Vyhláška č. 334/2013 Sb. k zákonu o povinném značení lihu

Vyhláška č. 190/2008 o technických požadavcích na výrobu, skladování a zpracování lihu

Vyhláška č. 150/2008 o kontrole výroby a oběhu lihu k zákonu o lihu

Zákon č. 530/2011 Z.z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov

Zákon č. 467/2002 Z.z. o výrobe a uvádzání liehu na trh

Vyhláška MF SR č. 537/2011 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na usporiadanie výrobného zariadenia na výrobu liehu, technologického zariadenia na spracovanie liehu, skladovanie liehu, prepravu liehu, vyskladňovanie liehu a preberanie liehu, kontrole množstva liehu, zisťovaní zásob liehu a o spôsobe vedenia evidencie liehu

Vyhláška MF SR č. 538/2011 Z.z. o povolených denaturačných prostriedkoch, ich ustanovených množstvách na denaturáciu liehu, o požiadavkách na denaturáciu liehu a manipuláciu s denaturovaným liehom, o požiadavkách na jeho vlastnosti a o určenom účele použitia denaturovaného liehu

Vyhláška MF SR č. 256/2014 Z.z. o označování balení kontrolných známok určených na označovanie spotrebitelského balení liehu a oznamování a zverejňování údajov o týchto kontrolných známkach

Vyhláška MF SR č. 252/2014 Z.z. ktorou sa ustanovujú náležitosti,vyhotovenia a cena kontrolnej známky určenej na označovanie spotrebiteľského balenia liehu

Vyhláška MP SR č. 653/2002 Z.z. o prevádzkovaní liehovarníckeho závodu na pestovateľské pálenie ovocia a spôsobe použitia vzoriek liehu

Výnos MP SR č. 3301/2004-100 o normách strát liehu v liehovarníckych závodoch a u ostatných spracovateľov liehu pre jednotlivé druhy strát a uplatnenie týchto strát na účely oslobodenia od spotrebnej dane z liehu

13.3 Internetové zdroje

Sazby spotřební daně jednotlivých států Evropské unie. leden 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/alcoholic_beverages/rates/excise_duties-part_i_alcohol_en.pdf

Minimální sazby spotřební daně z lihu stanovené EU. květen 2010. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/min_rates.pdf

Zpráva o alkoholu a lidském zdraví ve 35 zemích Evropy. 2013. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0017/190430/Status-Report-on-Alcohol-and-Health-in-35-European-Countries.pdf

Spotřeba alkoholu v Evropské unii. 2012. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/160680/e96457.pdf

Výroční zprávy slovenské celní správy. 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: https://www.financnasprava.sk/sk/financna-sprava/vyrocne-spravy

Spotřeba lihovin ve Slovenské republice. 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/!ut/p/b1/jZTZkqJKEIafpR_AoNjhslgtNtkFbghEBFnEBUV4-mP36YkTMxONp-4Ivq8y488ELMEiLDllj2OZDcf-lLWfzwmTiip-cU6wBAGeoNEBwHbi8Q5IbiXoB8QsAPxwIvvzQsDlBwCHggEcDqNo45To2IBHz7f9QAEDyy1c8m4A8pYqSu1EA8kWC8wyGAAD_9hcKfPoOi_59DUxdBIhEa0eALg7Qr_4XgE8fOo7jGWEI1JB41SdxFVhBAFST_PYXgAUf-Myy_wks-Qr7xn8Bv-UPCJIB0NMkj6IJ0jTZP_P7G1jKX_3V_wLwW_6cEBIAsZaL646j2uxf-f8BuMSSTzP0G5-l_t_-LABv9n-LJUvI1wZ_AUufyNINnEF8A0tL-m5Nknc5JIuDcok3N7wGba37rsA0LCnbfvf6dYRCLj-lHpYSlOCVq5022hFaUaqVUno3WCnUfcU7VL6-sPFeVI9DEm16q-kV_aLNEJFNQTjciT4xFUEBkDAiCc5dcdhYtG90wqyqMRg_sPjVFvvzgEjMxyI2NIzdDY2yPYW5WeJ-Yxg9uy97WROFRF4pIuPeQnykc-_MxlKP88XGmxTvHBnXc6h7RDFv5guFC919DNsqsJTUbVqomXV6qdOxr-tTFqi-UZK_6TjmnvGixTOBq7kO821plrWTxVFw2tgxEvRKbYZt5O13HH9I0bFWHsvbjs7lG4aHFudUYB1XVRzsZxP7QZBlnJYeKb6TZL1fh7Qb1QQ_u5sXpcrjfKnLHTc_1aUwyfhh8dHbjrZtDws1F5dpG5b3XGvuW-s-9qfuDQax8Zd1UBmpCPUJtVsotqg-t1rdl5a3ISE6rKjaBM5jx9ogbfiBRel6HJ5LrOqbW7Gr2QX597vzcjhEFZIblwkpFql_P9kRuhXkljvK-tv7WgizWJvmR9wmQpT6Zxur9OgdTpJpPd0yKbLuaQR07Ae7xaNHefVlzWYMaGekj1YXc9omuXdNlFbk-eZJs0Ed94PYATQ0-H816ihP3cPsjx4wM7d8F_JwJHdEQ1tZudfwDgTmXX/dl4/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/

Obyvatelstvo Slovenské republiky. 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: http://statdat.statistics.sk/cognosext/cgi-bin/cognos.cgi?b_action=cognosViewer&ui.action=run&ui.object=storeID(%22i40A03

AF2150C41DE8BE98D0C0C41A764%22)&ui.name=Vekov%c3%a9%20zlo%c5%beenie%20-%20SR%2c%20oblasti%2c%20kraje%2c%20okresy%2c%20mesto%2c%20vidiek%20%5bom7009rr%5d&run.outputFormat=&run.prompt=true&cv.header=false&ui.backURL=%2fcognosext%2fcps4%2fportlets%2fcommon%2fclose.html&run.outputLocale=sk

Slovenské inkaso spotřební daně. 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4738

Obyvatelstvo Česká republika. 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-v-cislech-od-roku-1989

Spotřeba lihovin v České republice. 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cr_od_roku_1989_alkohol

Výroční zprávy celní správy České republiky. 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/vyrocni-zpravy.aspx

Inkaso spotřební daně z lihu Česká republika. 2016. (cit. 2016-04-03). Dostupné z: https://www.celnisprava.cz/cz/dane/statistiky/Stranky/lih.aspx

14. Seznam tabulek a grafů

14.1 Seznam tabulek

Tab. č. 1 – Výňatek kódů kombinované nomenklatury

Tab. č. 2 – Sazby spotřební daně v jednotlivých státech Evropské unie

Tab. č. 3 – Inkaso spotřební daně z lihu v závislosti na sazbě daně a průměrné spotřebě lihovin (v letech 2004 – 2009)

Tab. č. 4 – Inkaso spotřební daně z lihu v závislosti na sazbě daně a průměrné spotřebě lihovin (v letech 2010 - 2014)

Tab. č. 5 – Výpočet odhadovaných daňových úniků v letech 2004 – 2007

Tab. č. 6 – Výpočet odhadovaných daňových úniků v letech 2008 - 2011

Tab. č. 7 – Výpočet odhadovaných daňových úniků v letech 2012 – 2014

Tab. č. 8 – Indexy a tempo růstu inkasa (Česká republika) v letech 2004 - 2009

Tab. č. 9 – Indexy a tempo růstu inkasa (Česká republika) v letech 2010 – 2014

Tab. č. 10 – Trendová analýza (Česká republika) v letech 2004 - 2010

Tab. č. 11 – Trendová analýza (Česká republika) v letech 2011 – 2017

Tab. č. 12 – Inkaso spotřební daně z lihu v závislosti na sazbě daně a průměrné spotřebě lihovin (Slovensko) v letech 2004 – 2009

Tab. č. 13 – Inkaso spotřební daně z lihu v závislosti na sazbě daně a průměrné spotřebě lihovin (Slovensko) v letech 2010 – 2014

Tab. č. 14 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Slovensko) v letech 2004 – 2007

Tab. č. 15 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Slovensko) v letech 2008 – 2011

Tab. č. 16 – Výpočet odhadovaných daňových úniků (Slovensko) v letech 2012 – 2014

Tab. č. 17 – Indexy a tempo růstu inkasa (Slovensko) v letech 2004 – 2009

Tab. č. 18 – Indexy a tempo růstu inkasa (Slovensko) v letech 2010 – 2014

Tab. č. 19 – Trendová analýza (Slovensko) v letech 2004 – 2010

Tab. č. 20 – Trendová analýza (Slovensko) v letech 2011 – 2017

Tab. č. 21 – Plnění státního rozpočtu (Česká republika) v letech 2004 – 2009

Tab. č. 22 – Plnění státního rozpočtu (Česká republika) v letech 2010 – 2014

Tab. č. 23 – Plnění státního rozpočtu (Slovensko) v letech 2004 – 2009

Tab. č. 24 – Plnění státního rozpočtu (Slovensko) v letech 2010 – 2014

14.2 Seznam grafů

Graf č. 1 – Srovnání vyměřené výše spotřební daně s odhadem spotřební daně dle spotřebního koše (Česká republika)

Graf č. 2 – Predikce inkasa v České republice pro roky 2015, 2016, 2017

Graf č. 3 – Srovnání vyměřené výše spotřební daně s odhadem spotřební daně dle spotřebního koše (Slovensko)

Graf č. 4 – Predikce inkasa na Slovensku pro roky 2015, 2016, 2017

Graf č. 5 – Srovnání vývoje sazeb spotřební daně z lihu

Graf č. 6 – Srovnání vývoje inkasa spotřební daně z lihu

Graf č. 7 – Srovnání vývoje průměrné spotřeby lihovin

Graf č. 8 – Sazby spotřební daně z lihu v jednotlivých státech Evropské unie

Graf č. 9 – Lafferova křivka pro spotřební daň z lihu (Česká republika)

Graf č. 10 – Lafferova křivka pro spotřební daň z lihu (Slovensko)